

Master in de Journalistiek

**De beeldvorming over de DSK-affaire in
*De Morgen***

Masterproef aangeboden door
Serena SMEETS
tot het behalen van de graad van
Master in de Journalistiek

Promotor: Chris VERSCHOOTEN

Academiejaar 2016 – 2017

Voorwoord

Graag richt ik dit stuk aan iedereen die me geholpen, gesteund en in mij vertrouwd hebben gedurende dit project. Speciale dank gaat uit naar mijn promotor Chris Verschooten, die mij zeer waardevol advies en een goede begeleiding heeft geboden tijdens het schrijven van deze masterproef. Zonder haar voorstellen voor het beter structureren van mijn thesis en het verwerken van belangrijke details had ik dit niet tot een goed einde kunnen brengen.

Daarnaast wil ik mijn lieve ouders bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun, begrip en voor het doorstaan van mijn grappen, grollen en grillen gedurende dit proces. Met het volbrengen van deze taak rond ik niet enkel mijn studieloopbaan af, maar ook een periode in mijn leven.

Verder wil ik de collega's op de vertaalafdeling van de Raad van de Europese Unie bedanken. Ik heb veel mogen leren over weer een ander vak dan journalistiek. En *last but not least* wil ik de mensen bedanken die schitterden in afwezigheid toen het even wat minder goed ging: jullie maakten mij nog sterker in mijn strijd om dit meesterwerkje af te leveren. *You grow through what you go through.*

De libidineuze escapades van een gentleman

'Dat het toch iedere verbeelding tartte dat hun cliënt dat kamermeisje ook maar met één vinger zou willen aanraken? "Daar was die vrouw toch helemaal niet aantrekkelijk genoeg voor"?, zo blafte Benjamin Brafman, advocaat van de 'duizelingwekkende knappe' DSK'. Aldus Barbara Debusschere in haar ironische opiniestuk ('Vrouwenmagneet', DM, 2012) over de man wiens politieke identiteit sinds 14 mei 2011 niet meer dezelfde is.

'USA to DSK: WHOOPSIE!' (Leisure, 2011)

Herinnert u zich hem nog?

De voormalige voorzitter van het Internationaal Monetair Fonds en ex-presidentskandidaat van Frankrijk werd in 2011 beschuldigd op verdenking van aanranding en poging tot verkrachting van Nafissatou Diallo in het Sofitel-hotel in New York. Dit vormde de aanleiding voor een politiek en mediaschandaal in de politieke kringen van Europa en, in mindere mate politiek, in de Verenigde Staten. Masterstudente aan de KU Leuven Serena Smeets deed voor u onderzoek naar de berichtgeving van *De Morgen* over de affaire.

Op zoek naar machtsverhoudingen

Met haar onderzoek (vijfenzeventig artikelen die tussen 14 mei 2011 en 30 juni 2012 verschenen) probeerde de studente inzicht te krijgen in de beeldvorming over de zaak. Daartoe gebruikte ze *Critical Discourse Analysis* (CDA), een kwalitatieve onderzoeksmethode die taal als structuur in machtsrelaties ziet en focust op sociale problematiek. De resultaten van deze methode dienen een praktische toepassing te hebben en die vond zij in een achttal onderzoeksgegevens uit de CDA. Daarmee heeft ze de representatie van de belangrijkste figuren in deze affaire opgespoord en algemene inzichten over media en politiek weten af te leiden.

DSK: dader én slachtoffer, gentleman en seksuele predator?

De KU Leuven-studente ontdekte dat er een aantal discoursen te herleiden zijn uit de analyse. Dankzij de tekstanalyse is ze tot de conclusies gekomen dat zeven van de acht onderzoeksgegevens frequent voorkomen in het corpus. Dat zijn de lexicale studie, die de betekenis van zelfstandige naamwoorden, adjectieven, werkwoorden en bijwoorden analyseert. In de tweede plaats naamgeving en referentie,

dat gewoonweg kijkt naar de manier waarop sociale actoren worden benoemd. Daarnaast vormt het ideologisch vierkant een element dat vaak in de analyse naar voren komt. Dit conceptuele kader kenmerkt zich door een zogenaamde positieve zelfvertegenwoordiging en gelijkaardige negatieve ander-vertegenwoordiging. Dit element wordt vaak gevonden in de vorm van positieve zelfvertegenwoordiging van de partijen die DSK ten tijde van het schandaal beschuldigden en negatieve ander-vertegenwoordiging van hemzelf. Op een ietwat mildere toon worden stijlfiguren zoals eufemismen, ironie en sarcasme ingezet om de vermeende vergrijpen van de man te portretteren en te bespotten. Dit gebeurt met name in de meniggevende genres als commentaar en opiniestukken. Een ander belangrijk meetinstrument zijn de relationele waarden, waaronder we het gebruik van ‘we’ en het onpersoonlijke ‘je’ als identificatie met meer actoren verstaan. Het gebruik hiervan vertrekt vanuit een solidariteitsrelatie tussen de auteur van het artikel en de lezer, en meer in het algemeen de samenleving op zich. In andere gevallen gebruiken de auteurs het om vanuit een feministisch standpunt te spreken en man-vrouwrelaties onder het vergrootglas te leggen. Het onderzoeksgegeven dat samen met naamgeving en referentie en het ideologisch vierkant een zeer krachtige combinatie vormt in het discours is modaliteit. Het komt in iedere sleutelrol van het schandaal voor en speelt daarmee een cruciale rol in de beeldvorming over de affaire. Ten slotte ontdekte ze relatief veel vooronderstellingen in het corpus.

Mediatisering en personalisatie van een politiek schandaal

Alle resultaten tezamen geven blijk van een genderdiscours waarin man-vrouwrelaties worden uitvergroot en bekritiseerd. Daarnaast is er ook duidelijk sprake van een politiek discours, waarin het schandaal wordt gepersonaliseerd en de reputaties van de actoren schade lijden. Zowel die van DSK als die van Nafissatou Diallo en zijn ex-vrouw Anne Sinclair. Verder legt de analyse een discours van machtsrelaties en hegemonie bloot: in dit geval die van een ‘dader’ en een ‘slachtoffer’. En als laatste kaart het discours de sociale problematiek rondom seksuele intimidatie en geweld in de moderne Europese samenleving aan.

Persoonlijke affiniteit en invalshoek

Ten slotte is de studente bereid met ons te delen wat de aanleiding vormde voor de keuze van dit onderwerp: ‘Lang voordat er ook maar iets op papier stond wist ik dat ik dit thema wilde aanwenden voor mijn masterproef. Macht en politiek interesseerden me altijd al, maar buiten dat bleek het schrijven van deze thesis dé manier om een aantal dingen uit het verleden te verwerken. Dit rapport is dan ook een beetje geschreven voor alle vrouwen die zich ooit in de onfortuinlijke positie hebben aangetroffen waarin een man zijn machtspositie probeerde te misbruiken’.

Inhoudsopgave

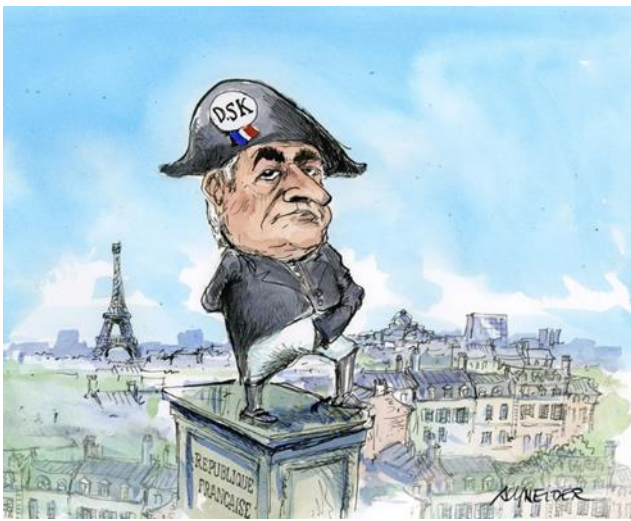
1. Inleiding.....	1
2. Literatuuronderzoek.....	2
2.1 Relatie tussen media en beeldvorming.....	2
2.1.1. Nieuws en de vorming van een informatie-elite.....	2
2.1.2. Machtsverschuivingen in de media.....	2
2.1.3. Herschikking van machtsrelaties.....	3
2.2 Media en politiek.....	4
2.2.1. De publieke sfeer en het beleidsgebied.....	4
2.2.2. Veranderingen in de verhoudingen tussen media en politiek.....	5
2.2.3. Mediatisering van politiek.....	5
2.2.4. Medialogica, metacoverage, professionaliteit, marketing en mediatechnologie.....	6
2.2.5. Personalisatie van politiek.....	7
2.2.6. Elementen uit andere seksschandalen.....	8
2.3 Theoretisch kader.....	10
2.3.1. Critical Discourse Analysis.....	10
2.3.2. Algemeen.....	11
2.3.3. Standpunt tegenover taalgebruik.....	12
2.3.4. Onderwerpen.....	12
2.4 De DSK-affaire.....	13
2.4.1. Dominique Strauss-Kahn.....	13
2.4.2. De affaire.....	13
2.4.3. Nasleep.....	14
2.5 Het Vlaamse medialandschap.....	15
2.5.1. Algemeen.....	15
2.5.2. <i>De Morgen</i>	16
2.5.2.1. Geschiedenis.....	16
2.5.2.2. Huidige positie.....	17
2.5.2.3. Marktpositie/oplage en spreidingscijfers.....	17
3. Onderzoeksopzet.....	18
3.1 Onderzoeksdoel.....	18
3.2. Methodologie.....	20
3.2.2. Onderzoeksvragen.....	20
3.2.3. Deelvragen.....	20
3.2.4. Selectie van onderzoeksgegevens uit CDA.....	20
3.2.4.1. Lexicale analyse.....	20
3.2.4.2. Naamgeving en referentie.....	20
3.2.4.3. Het ideologisch vierkant.....	21
3.2.4.4. Stijlfiguren.....	21
3.2.4.5. Nominalisaties.....	21
3.2.4.6. Relationele waarden.....	22
3.2.4.7. Modaliteit.....	22
3.2.4.8. Vooronderstellingen.....	23
4. Resultaten.....	24
4.1 De inbeschuldigingstelling.....	25
4.1.1. Beschrijving en rollen actoren.....	25
4.1.2. DSK en Nafissatou Diallo.....	25
4.1.3. Overige actoren.....	25
4.1.4. Discoursanalyse.....	26
4.1.5. De journalistieke genres.....	27

4.2 Het proces	28
4.2.1 Beschrijving en rollen actoren	28
4.2.2 DSK	28
4.2.3 Nafissatou Diallo	29
4.2.4 Anne Sinclair, Tristane Banon en ‘het prostitutienetwerk’	29
4.2.5 De rechterlijke macht	29
4.2.6 Discoursanalyse	30
4.2.7 De journalistieke genres	32
4.3 Nafissatou Diallo	33
4.3.1 Beschrijving en rollen actoren	33
4.3.2 DSK	33
4.3.3 Nafissatou Diallo	33
4.3.4 Overige actoren	33
4.3.5 Discoursanalyse	34
4.3.6 De journalistieke genres	35
4.4 De vrijlating	36
4.4.1 Beschrijving en rollen actoren	36
4.4.2 DSK	36
4.4.3 Nafissatou Diallo	36
4.4.4 Overige actoren	36
4.4.5 Discoursanalyse	37
4.4.6 De journalistieke genres	38
4.5 Media-aandacht rondom de zaak	39
4.5.1 Beschrijving en rollen actoren	39
4.5.2 Anne Sinclair	39
4.5.3 Nafissatou Diallo	40
4.5.4 DSK	40
4.5.5 Overige actoren	41
4.5.6 Discoursanalyse	43
4.5.6.1 Acht korte berichten	43
4.5.6.2 Tien lange berichten	44
4.5.6.3 Twee verslagen	45
4.5.6.4 De reportage/het interview	45
4.5.6.5 Zes portretten	46
4.5.6.6 Vier commentaar/opiniestukken	46
4.5.7 De journalistieke genres	47
5. Discussie	48
5.1 Gender, seksueel geweld en hegemonie	48
5.2 Een politiek discours	49
5.2.1 Mediatisering, macht en moraliteit	49
5.2.2 Personalisatie en zelfprestatie	50
6. Besluit	52
6.1 De meest centrale resultaten	52
6.2 Onderzoeksvragen	54
6.3 Algemene inzichten over berichtgeving en beeldvorming	56
6.4 Interessante bijkomendheden over de geleden imagoschade	56
6.5 Beleidslijnen voor bijkomend onderzoek	57
7. Literatuurlijst	58
8. Overzicht van artikelen	62
8.1 Bijlage 1: ‘De inbeschuldigingstelling’	62
8.2 Bijlage 2: ‘Het proces’	62
8.3 Bijlage 3: ‘Nafissatou Diallo’	63
8.4 Bijlage 4: ‘De vrijlating’	64
8.5 Bijlage 5: ‘Media-aandacht rondom de zaak’	64

1. Inleiding

Deze inleiding maakt een begin met de masterproef over de DSK-affaire. In de volgende hoofdstukken zal het wetenschappelijke rapport over dit thema worden gepresenteerd. Dit rapport neemt de vorm aan van een schriftelijk verslag met een wetenschappelijke situering van het thema. Het volledige onderzoeksproject zal worden uitgeschreven en toegevoegd in de bijlagen.

In het volgende hoofdstuk wordt begonnen met de situering van het onderwerp in de context van de bestaande literatuur die eerder is verschenen over dit thema. De literatuurstudie zal respectievelijk rapporteren over de relatie tussen media en beeldvorming, media en politiek, het theoretisch kader, de

Figuur 1 - DSK Affair: On top of the world (Schneider, 2011)

DSK-affaire als seksschandaal en het Vlaamse medialandschap. In hoofdstuk drie wordt dan de onderzoeksaanpak en de methodologie uitvoerig beschreven. De selectie van meetinstrumenten is ontleed aan de interdisciplinaire en kwalitatieve onderzoeksmethode van *Critical Discourse Analysis* (CDA). In hoofdstuk vier worden vervolgens de resultaten van de discoursanalyse gepresenteerd in de logisch-chronologische volgorde van de sleutelmomenten in de affaire: ‘De inbeschuldigingstelling’ (DIS), ‘Het proces’

(HP), ‘Nafissatou Diallo’ (ND), ‘De vrijlating’ (DV) en ‘De media-aandacht rondom de zaak’ (MRZ). In het overzicht van de bijlagen in het laatste hoofdstuk worden de artikelen ook per sleutelmoment en tegelijkertijd op alfabetische volgorde van de titels gegroepeerd.

Hoofdstuk vijf vormt de discussie en zal nader ingaan op de resultaten van de analyse en de discoursen die werden gevonden in het corpus. Ten slotte worden in het besluit nog eens de meest centrale resultaten van het onderzoek samengevat. Daarna worden de onderzoeksvragen beantwoord en algemene inzichten over mediaberichtgeving en beeldvorming besproken die uit het onderzoek zijn voortgekomen. Verder zal er nog kort worden ingegaan op interessante bijkomendheden over de geleden imagoschade in de zaak en er worden beleidlijnen voor bijkomend onderzoek voorgesteld. In hoofdstuk zeven en acht zijn de literatuurlijst en het overzicht van de artikelen opgenomen. De geanalyseerde artikelen zijn ten slotte bijeengebonden in een apart bijlagenboekje.

2. Literatuuronderzoek

2.1 Relatie tussen media en beeldvorming

2.1.1 Nieuws en de vorming van een informatie-elite

In de eerste decennia van de twintigste eeuw ontstond er een discours over de juiste rol van zowel de media als burgers in de samenleving. Dit leidde onder andere tot een grotere nadruk op de rol van experts. Die nadruk maakte deel uit van een breed scala aan pogingen om de elite van de massa te onderscheiden. Lezers van bekende nieuwsmagazines en kranten en kijkers van uitzendingen van de publieke omroep vormden een zelf-geselecteerd segment van de bevolking; een meer elitaire, sociale, economische en politieke laag van de burgers. (Delli Carpini & Williams, 2001)

Voor de huidige theorievorming over de media zijn er drie conceptuele verschillen belangrijk:

1. de nieuwsmedia werden gescheiden van de entertainmentmedia. De entertainmentmedia kregen een maatschappelijke functie
2. binnen nieuwsmedia werden feiten van meningen onderscheiden en de nieuwsverslaggeving streefde ernaar om accuraat, objectief en gebalanceerd te zijn
3. het publiek werd onderscheiden van media –en beleidsdeskundigen. De eerste groep zijn passieve, gemakkelijk manipuleerbare informatiegebruikers en de tweede groep zijn de mensen die informatie selecteren en verantwoordelijk zijn voor het bepalen en vertegenwoordigen van het algemeen belang. (Delli Carpini & Williams, 2001)

2.1.2 Machtverschuivingen in de media

De media werden gedurende lange tijd gereguleerd: de gesponsorde publieke omroep en ook krantenuitgevers werden gestimuleerd om in sociale behoeften te voorzien. Nieuwe communicatietechnologieën hebben echter de capaciteit van individuen om zichzelf uit te drukken in de publieke sfeer vergroot, maar tegelijkertijd kunnen ze de betrokkenheid van burgers beperken. De laatste decennia zijn overal mediaplatformen geopend met toenemende concurrentie tussen grotere aantallen media en keuze tussen mediakanalen doordat deze regulering verdween. Vanaf de jaren 90 delen de publieke omroepen in veel landen de ether met commerciële concurrenten. Staatsomroepssystemen ervaren daardoor inkomstenverlies, een krimpend publiek en grotere beperkingen in programmeringskeuzes. Deze programmeringsopties zijn niet gebaseerd op winst en publiekscijfers en ze zijn geneigd om naar de achtergrond te verdwijnen in een marktsysteem. Zelfs kranten werden beïnvloed door de nieuwe markttrends. Het veranderen van informatiestandaarden lijkt dus te zijn overgewaaid naar de traditionele media. Aan het einde van de jaren 90 begonnen zelfs traditionele media zoals *Newsweek* in de Verenigde Staten en televisienieuws exclusieve scoops te publiceren op hun websites zonder dat het normale (nieuws)controleproces werd doorlopen.

Tegenwoordig zal een huidige lokale krant in de Verenigde Staten bijvoorbeeld eerder verslag doen van de laatste moord dan van de stadsraad over financiering van bibliotheken. Ook zullen ze eerder een politiek debat verslaan vanuit het nationale syndicaat dan vanuit een lokaal standpunt. Deze trends zijn allemaal een teken van druk om de winsten te maximaliseren. (Bennett & Entman, 2001)

Verder is ook de grip die nieuwsorganisaties hebben op politieke informatie en vooral de grote verhalen veranderd. Nieuwe media breidden hun macht uit buiten de traditionele elite. Zo werd in het Clintonschandaal bijvoorbeeld duidelijk dat rechtse en alternatieve partijen samenwerkten en gebruikmaakten van de onthullingen en beschuldigingen om de zaak zo bovenaan de agenda te zetten in de mainstream pers. Dit gebeurde allemaal met hulp van de nieuwe journalistieke kanalen. Dat is ook hoe veel campagne-onderwerpen tegenwoordig worden benaderd; door het gebruik van strategische communicatiehandelingen waarbij de onderwerpen gepresenteerd worden als het gevolg van een rationele politieke zet. Toch ligt de meeste macht nog bij de traditionele mediakanalen. De mogelijkheid om te selecteren, uit te breiden en veel voorkomende frames te herhalen geeft de media institutionele macht en ze zullen dit ook blijven doen. (Bennett, Entman 2001)

2.1.3 Herschikking van machtsrelaties

Het nieuwe mediaklimaat herzielt traditionele machtsrelaties omdat de autoriteit van journalisten, de overheid en andere politieke *gatekeepers* in toenemende mate wordt uitgedaagd door andere bronnen van politieke en sociale betekenis, inclusief het publiek zelf. De kijk van experts in de media heeft een significante invloed op de publieke opinie: wanneer experts in het voordeel van een politiek voorstel spreken, dan neigt de publieke opinie ernaar om dat voorstel te steunen. (Delli Carpini & Williams, 2001; Page 1996)

Een nieuwsverhaal over terroristen op de website van CNN kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor boeken over terrorisme die verkrijgbaar zijn via een uitgever of boekhandel. Journalisten worden in toenemende mate vervangen door PR-professionals die verhalen in het nieuws benaderen als een middel van uitbreiding en versterking van hun eigen berichten, maar de meeste professionele communicatiemensen hebben juist geen of weinig ervaring met inhoudelijke vragen over publiek beleid. Het zijn werknemers van mediaorganisaties die als verslaggevers, journalisten, commentatoren en televisie-experts werken. (Bennett & Entman, 2001)

De bronnen die zich traditioneel toeleggen op verslaggeving van hard nieuws lijken te zijn afgenomen doordat nieuwskanalen commerciëler zijn geworden. Dit houdt in dat bepaalde onderwerpen veelvuldig aan bod komen en het gevolg daarvan is dat nieuwskanalen verzadigd raken. Anderzijds kan het ertoe leiden dat burgers het gevoel hebben meer verbonden te zijn met elkaar. Dit gebeurde bijvoorbeeld in het Clintonschandaal. (Bennett & Entman, 2001).

2.2 Media en politiek

2.2.1. De publieke sfeer en het beleidsgebied

Er zijn niet alleen veranderingen opgetreden in de media, maar ook in de politiek. Om de relatie tussen media en politiek te begrijpen is het belangrijk te kijken naar deze veranderingen in de publieke sfeer, die een gevolg zijn van nieuwe communicatietechnologieën. De publieke sfeer verwijst naar de gebieden van het informele leven, waar burgers hun sociale activiteiten delen en tegen conflicten kunnen aanlopen. Hier hebben individuen de vrijheid om de kwaliteit van overheidskeuzes te beoordelen, onafhankelijk van censuur. Het gaat om patronen van publieke uitwisseling over alle zaken van maatschappelijk belang. Dit gebied staat in relatie met het beleidsgebied waar uitwisselingen plaatsvinden die relevant zijn voor formele politieke beslissingen. De beleids sfeer laat zien dat de politieke cultuur groter is dan de som van het publiek, de communicatiegolven en strategische berichten. Met deze twee concepten kan gemeten worden wat de impact is van communicatie op politiek en regeringen. (Bennett & Entman, 2001; Page, 1996)

2.2.2 Veranderingen in de verhouding tussen media en politiek

Tegen het einde van de twintigste eeuw heeft bijna elk democratisch land een verschuiving gezien van invloedrijke politieke communicatie naar de massamedia. De westerse wereld is dan getuige van de opkomst van concurrerende mediakanalen en vormen van informatie die vormgeven aan gespecialiseerde berichten en die zich richten op een klein maar strategisch belangrijk publiek. Daarnaast ontstaan er ook marketingtechnologieën die samengaan met een impact van de markt op mediasystemen. Een andere belangrijke verandering is de vervaging van traditionele grenzen tussen entertainment en nieuws. Entertainment blijkt niet meer het tegenovergestelde van nieuws te zijn, omdat het nieuws ook afleidend of vermakelijk kan zijn en andersom. Dit wordt infotainment genoemd. Deze term wordt ook vaak gebruikt om de afname van hard nieuws en algemene discussieprogramma's en de bijbehorende ontwikkeling van verschillende entertainment shows die nieuws proberen na te bootsen (Bennett & Entman, 2001; Hyun, 2008)

Ook de manier van verslaggeven begint dan te veranderen. Nieuwsmedia en hun verslaggeving over politieke aangelegenheden lijken te zijn veranderd onder de omstandigheden van *mediatisering*. Uit onderzoek naar politiek in de media blijkt dat politiek grotendeels een gemediatiseerd fenomeen is geworden. Politieke discoursen zijn een resultaat van de interpretatie van nieuwe informatie door de lens van eerder aangenomen veronderstellingen en overtuigingen. Alle gebruikelijke kenmerken die we associëren met nieuws of publieke zaken kunnen worden gevonden in andere media en andersom kunnen kenmerken die we associëren met populaire of entertainment media worden gevonden in het

nieuws. Daaruit wordt echter niet geconcludeerd dat alle media even belangrijk zijn voor politiek of bruikbaar voor een democratisch discours. (Bennett & Entman, 2001; Delli Carpini & Williams, 2001; Page, 1996)

Vooralskranten en magazines, maar soms ook televisieprogramma's en netwerken reflecteren niet enkel de sociale en politieke krachten om zich heen. Ze helpen ook actief mee aan het vormen van een politiek discours voor hun eigen doelen. Het belang van mediaorganisaties als politieke actoren rust grotendeels op de mate waarin ze met elkaar overeenkomen en allemaal dezelfde politieke ideeën steunen of tegenspreken. De legitimiteit van politieke autoriteit is onder druk komen te staan omdat burgers in veel landen hun gekozen autoriteiten met veel scepsis en argwaan bekijken. Inhoudelijke politieke patronen kunnen verschillen doordat het redactioneel beleid van nieuwsorganisaties varieert. Ook de competitie tussen deze organisaties en de professionele waarden die invloed hebben op hoe journalisten denken spelen een rol. Dit soort zaken veroorzaken beperkingen op de nieuwsinhoud en dat verklaart ook de agendapunten die in het nieuws verschijnen, de manieren waarop verslag wordt gedaan van de kwesties en de aard van de signalen die naar de burgers worden uitgezonden over hoe ze de gekregen informatie kunnen gebruiken. (Bennet & Entman, 2001; Delli Carpini & Williams, 2001; Page, 1996)

2.2.3 Mediatisering van politiek

Mediatisering van politiek wordt gedefinieerd als een lange termijnproces waardoor het belang van de media en hun effect op politieke processen, instellingen, organisaties en acteurs is toegenomen (Strömbäck & Esser, 2014, p. 244.). De essentie van mediatisering bestaat uit het toenemend belang en de toenemende invloed van media. Verder wordt mediatisering van politiek ook altijd gevormd door verschillende media en verschillende politieke instellingen. Deze vorm van mediatisering onderscheidt zich in die zin ook van 'mediatisering', dat verwijst naar het algemeen toegenomen berichtenverkeer via de media. Dit proces loopt parallel met grotere transformatieve processen, zoals globalisering. De politieke vorm van mediatisering heeft eerder het karakter van een theoretisch perspectief of een kader dan een theorie. In gemedieerde politieke communicatie is het belangrijk om het belang te herkennen van manieren waarop communicatieprocessen de transparante informatieoverdracht en inclusiviteit kunnen ondermijnen. (Strömbäck & Esser, 2014, p. 244)

Mediatisering van politiek vertoont vier belangrijke kenmerken. Ten eerste is het een dynamisch en langetermijnproces. Ten tweede wordt de essentie van mediatisering steeds belangrijker en het beïnvloedt de media steeds meer. Ten derde raakt mediatisering alle delen van de politiek, zowel de processen als de politieke instellingen, organisaties en actoren. Als laatste zijn veel van de media-gerelateerde invloeden eerder indirect dan direct. (Strömbäck & Esser, 2014)

Ze zijn een gevolg van de manier waarop politieke instellingen, organisaties en actoren zich reactief of proactief aanpassen aan de media en van hun eigen behoeften om via mediakanalen te communiceren. Het derde kenmerk verwijst naar de mate waarin media en hun verslaggeving over politiek en lopende zaken wordt geleid door medialogica of politieke logica. Ten slotte gaat het vierde kenmerk over de mate waarin politieke instellingen, organisaties en actoren worden geleid door media- of politieke logica. (Strömbäck & Esser, 2014)

2.2.4 Medialogica, metacoverage, professionaliteit, marketing en mediatechnologie

Het idee achter medialogica is dat media en politiek twee verschillende institutionele systemen omvatten, die verschillende doeleinden hebben en dat ze beiden hun eigen set van actoren, organisaties, instituties, regels en procedures, behoeften en interesses hebben. Medialogica wordt gevormd door professionaliteit, marketing en mediatechnologie, terwijl politieke logica wordt gevormd door elementen als staatsinrichting, beleid en politiek. Politieke logica en medialogica zijn met andere woorden beiden multidimensionaal. (Strömbäck & Esser, 2014)

Drie dimensies binnen mediatisering zijn professionaliteit, mediatechnologie en *metacoverage*. *Professionaliteit* verwijst naar de mate waarin journalistiek gedifferentieerd is als een instelling en een set van professionele praktijken en normen die het vak van andere instellingen onderscheid (voornamelijk politiek). *Marketing* verwijst naar het feit dat de meeste media door winst gedreven worden, wat gevolgen heeft voor de hele nieuwsproductie. *Mediatechnologie* gaat over de manier waarop verschillende communicatieplatformen de inhoud vormgeven in het productieproces. (Strömbäck & Esser, 2014)

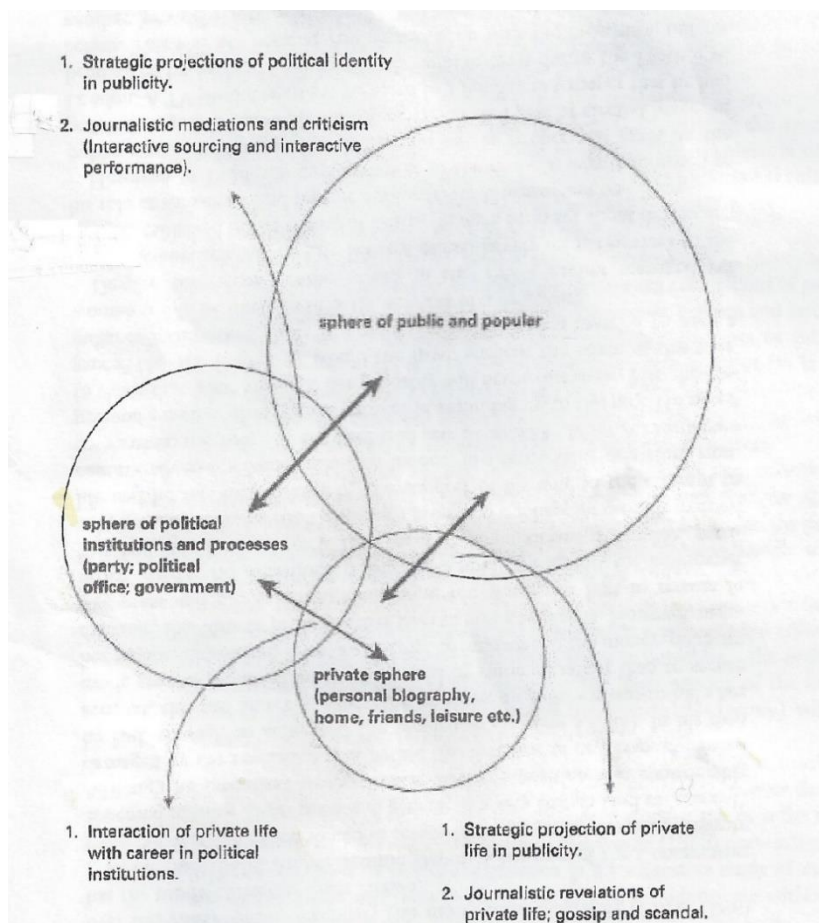
Voor de verschillende dimensies van media-en politieke logica bestaan er spanningen. Beide begrippen bevinden zich vaak in de situatie waarin ze moeten besluiten in welke mate ze politieke of nieuwsmedialogica hun gedrag laten bepalen. Hoe meer ze zich laten leiden door nieuwsmedialogica, des te meer zijn ze gemediatiseerd. Hoe meer media-inhoud of politieke instellingen, organisaties en actoren worden geleid door medialogica, des te invloedrijker de nieuwsmedia zijn en des te verder is dus ook mediatisering gevorderd. (Strömbäck & Esser, 2014)

Metacoverage is een ander aspect van medialogica. Dit vindt men terug in nieuwsverhalen die mediagebruik op de voorgrond zetten. Het representeert de wisselwerking met mediaorganisaties en mediastrategieën die door kandidaten en campagneorganisaties worden uitgevoerd. Er is ook duidelijk bewijs dat mediatiseringseffecten afhankelijk zijn van randvoorwaarden. Verder blijkt uit onderzoek dat hoe nieuwsorganisaties hun lezers betrekken in hun verslaggeving niet de onafhankelijke status van de nieuwsmedia en de manier waarop ze medialogica hanteren beïnvloedt. (D'Angelo & Esser, 2014)

Mediatisering blijkt positieve effecten te bewerkstelligen. In het geval van vertraagde beraadslaging kunnen verkiezingsuitslagen en beleidsbesluiten worden beïnvloed door een foutief of misleidend discours. Het lijkt vanuit dit perspectief daarom aan te bevelen dat iedere lezer omzichtig omgaat met politieke informatie. In iedere krant, tijdschrift of televisieprogramma komt ideologie voor. Een lezer kan er bijvoorbeeld op letten welke verhalen bovenaan staan en prominent gemaakt worden. Vragen als: waarom en welk nieuws wordt er juist genegeerd? Wie wordt er geciteerd en waarom? Welke evaluatieve taal is er te bespeuren? dienen zich dan aan. (Page, 1996)

2.2.5 Personalisatie van politiek

Een ander fenomeen binnen politiek is het personaliseren van politieke onderwerpen. Dit werd onder andere duidelijk in de Clinton-affaire, die zich voltrok bij het aantreden van Monica Lewinsky als stagiaire in het Witte Huis in juli 1995. Bill Clinton zou een geheime seksuele relatie zijn aangegaan met de stagiaire en de gebeurtenissen omtrent de affaire ontwikkelden zich in een schandaal, toen duidelijk werd dat hij had gelogen over de feiten die hadden plaatsgevonden. Uit analyses over het commentaar op de Clinton-affaire blijkt namelijk hoezeer de politiek wordt gepersonaliseerd. In deze affaire werd duidelijk hoe politieke leugens een wezenlijk onderdeel vormen van de politiek. De publieke betekenis van het 'private' kreeg hierin een nieuwe dimensie. Nooit eerder was een groot politiek figuur het onderwerp van zo een intensieve vorm van personalisatie. Personalisatie wordt ook wel gezien als het creëren van een spektakel rondom een politiek figuur. Zulke afleiding wordt vaak gezien als iets dat een gepersonaliseerd spektakel creëert dat vervolgens een vicieuze cirkel van mediatie in gang zet. De politicus kan enerzijds geïdealiseerd worden als leider maar anderzijds kan hij ook gekleineerd worden in de media. Men kan zich dan afvragen welke politicus dan nog 'goed genoeg'

Figuur 2 - Political Persona and Spheres of Action (Corner, 2013, p. 73)

betekenis van het 'private' kreeg hierin een nieuwe dimensie. Nooit eerder was een groot politiek figuur het onderwerp van zo een intensieve vorm van personalisatie. Personalisatie wordt ook wel gezien als het creëren van een spektakel rondom een politiek figuur. Zulke afleiding wordt vaak gezien als iets dat een gepersonaliseerd spektakel creëert dat vervolgens een vicieuze cirkel van mediatie in gang zet. De politicus kan enerzijds geïdealiseerd worden als leider maar anderzijds kan hij ook gekleineerd worden in de media. Men kan zich dan afvragen welke politicus dan nog 'goed genoeg'

is. Acceptatie van leiderschap dat ‘goed genoeg’ is vormt tegelijkertijd ook een argument om te erkennen dat mislukking onvermijdelijk is. (Page, 1996)

Ook uit casestudies van seksschandalen in Engeland blijkt dat het begrip ‘zelfprestatie’ aangewend wordt in de publieke sfeer rondom een schandaal. Zelfprestatie wordt echter niet onderworpen aan directe mediaprojectie, maar eerder indirect gemedieerd. Het kan voorkomen in de vorm van een ondersteunend achtergrondverhaal bij een schandaal. Dit speelt zich dan af in de publieke sfeer met behulp van partijpolitieke of journalistieke informatie die de status van een politiek figuur met aanzien kunnen ondermijnen. Dit proces wordt in figuur 3 geïllustreerd. (Corner, 2003)

De openbare sfeer is het gebied van het ‘zichtbare’ publiek, de ruimte van een aantoonbare representativiteit. Het vormt het stadium waar politici hun reputatie ontwikkelen, verschillende niveaus van steun verkrijgen en waar hun gedrag als goed of slecht wordt beoordeeld. Tevens kan hun politieke identiteit een razendsnelle verandering ondergaan. Ze kunnen een trage vooruitgang of juist achteruitgang boeken, ontslag nemen of ontslagen worden. In bovenstaande figuur wordt dit proces geïllustreerd. (Corner, 2003)

Er is ook genoeg bewijs dat de privésfeer van politici nu meer dan ooit wordt gebruikt als een bron in het construeren van een politieke identiteit en in hun herstel na tegenslag. De privésfeer is niet alleen verbonden met het publiek als een bron van zelfprojectie. Voor veel politici is de eerste vorm van verbinding met de media een risico. Het risico van details over privéleven dat ‘tegenpubliciteit’ produceert is een altijd aanwezige dreiging voor de politieke identiteit, zelfs als wordt beoordeeld dat er geen goede gronden zijn voor een schandaal. Waar zulke grond bestaat kan de reputatie van een politicus een continue zorg worden. Het plaatsen van privé-informatie over een politicus en de risico's die daaraan verbonden zijn vormen een belangrijk aspect van de moderne media-politieke dynamiek. (Corner, 2003)

2.2.6 Elementen uit andere seksschandalen

Seksschandalen en financiële schandalen zijn niet uniek voor de politiek. Seksschandalen komen ook voor in andere gebieden, onder mediapersoonlijkheden bijvoorbeeld of in bepaalde instellingen zoals kerken of scholen, maar dit betekent niet dat ze geen politieke schandalen kunnen vormen. Dit soort schandalen kunnen ook ingezet worden om de geloofwaardigheid te testen van mensen die op het punt staan een politieke leidersfunctie te gaan innemen (Thompson, 2000).

Politieke schandalen waarin seksuele overtredingen zijn begaan kleuren het politieke domein dus al veel langer dan bij aanvang van de DSK-affaire. Maar niet overal vormen die overtredingen een potentiële bron voor een schandaal. Hoe komt dat? Dit heeft te maken met de politieke cultuur van een land/samenleving. De DSK-affaire speelde zich aanvankelijk af in New York, maar bovenal in de

politieke cultuur van de Europese samenleving. Het is daarom van belang om dieper in te gaan op hoe andere schandalen in het verleden werden behandeld. In Engeland is er bijvoorbeeld een lange traditie van seksueel-politieke schandalen. Een traditie die is gevoed en ondersteund door de pers en die deel uitmaakt van de politieke cultuur. Geen onbelangrijk detail is dat er in Frankrijk daarentegen juridisch afdwingbare beperkingen bestaan op de vrijheid van de pers om verslag te doen over het privéleven van een politicus (Thompson, 2000).

Uit onderzoek blijkt dat seksuele overtredingen schandaalgevoelig worden wanneer er sprake is van overspel, buitenechtelijke affaires, seksuele handelingen met prostituees en callgirls en homoseksualiteit. Een klassiek seksschandaal heeft de volgende kenmerken: een geheime affaire, overspel, een potentieel belangenconflict, onderliggende overtredingen en een stroom aan onthullingen over de corruptie. Bij de DSK-affaire zijn overspel en onderliggende overtredingen (Carlton-affaire) in ieder geval aan de orde (ibíd).

De meest recente seksschandalen worden in verband worden gebracht met hypocrisie, belangenverstremgeling en onderliggende overtredingen. De bekendmaking van een buitenechtelijke affaire hoeft niet fataal uit te pakken voor de carrière van een politicus, maar zodra hypocrisie en belangenverstremgeling in verband worden gebracht met een zaak, dan blijkt dit wel zeer schadelijke gevolgen te kunnen hebben (ibíd).

Gezien het belang van de onderliggende overtredingen in seksueel-politieke schandalen, hoeft het niet te verbazen dat politici het gewicht hiervan inzien en dat ze er alles aan doen om er niet mee te worden verrast. Een openbare erkenning zou de meest slimme strategie kunnen zijn op de lange termijn, omdat dit kan voorkomen dat het schandaal escaleert en verandert in een langdurige strijd over de toedracht of anderszins publieke ontkenningen (met pogingen om bewijs te verbergen, medeplichtigheid van anderen aan te tonen en de risico's bij het afleggen van publieke verklaringen die vals blijken te zijn). Publieke ontkenning kan serieuzere gevolgen hebben dan de oorspronkelijke overtreding die men wilde verbergen (ibíd).

2.3 Theoretisch kader

2.3.1 Critical Discourse Analysis

In de jaren 70 van afgelopen eeuw bestond er enkel nog taalonderzoek in de vorm van linguïstisch onderzoek aan de hand van pragmatiek en sociolinguïstiek. Dit soort onderzoek werd uitgevoerd onder de naam 'Critical Linguistics' door onderzoekers als Kress & Hodge (1979), Fowler et al. (1979), van Dijk (1985), Fairclough (1989) en Wodak (1989). In de jaren 90 ontstaat de term *Critical Discourse Analysis*, dat volgens Kress ontstond 'as a distant theory of language, a radically different kind of linguistics' (Fairclough & Kress, 1993, p. 94). CDA is de eerste theorie die de rol van taal als structuur in machtsrelaties erkent. CDA en *Critical Linguistics* hebben dus een gemeenschappelijke basis en die ligt op de gebieden van linguïstiek, semiotiek en discoursanalyse. Beiden verbinden het praktische van sociaal en politiek engagement met een sociologisch geïnformeerde constructie van de samenleving. CDA en *Critical Linguistics* focussen niet op tekst alleen. Theoretisering en beschrijving van sociale processen en structuren horen er ook bij. Ze nemen niet aan dat er een simplistische en deterministische relatie bestaat tussen tekst en sociale structuren. (Wodak, 2001)

Critical Discourse Analysis focust verder op sociale problemen en in het bijzonder op de rol van discours in de productie en reproductie van machtsmisbruik of dominantie. Dit soort onderzoek staat tegenover diegenen die tekst misbruiken en die praten om hun misbruik van macht te bevestigen en te rechtvaardigen. Vooral de onderzoekers Fairclough en Wodak hebben de criteria die in de jaren 90 bedacht werden verder ontwikkeld. Zij stelden acht basisprincipes op voor CDA en dat zijn:

1. CDA gaat niet enkel over taal, maar over sociale problemen. Hoewel de focus ligt op sociale problemen, zou CDA hoofdzakelijk linguïstisch moeten zijn en een analyse zou moeten worden gemeten volgens 'linguïstische maatstaven'.
2. Machtsrelaties zijn discursief. Dat betekent dat CDA geïnteresseerd is in hoe macht werkt en geconstrueerd wordt via taal.
3. Discours volgt de maatschappij en cultuur. CDA ziet discours niet als een afspiegeling van sociale relaties, maar als iets dat deze relaties daadwerkelijk vormt en erop reageert.
4. Discours is ideologisch. Dat betekent dat ideologie wordt veroorzaakt en verspreid door discours. Discours is historisch en verschuift doorheen de tijd. Daarom moet discours in zijn context worden bestudeerd.
5. De relatie tussen tekst en maatschappij wordt gemedieerd door cognitieve processen.
6. CDA is interpretatief en verklarend.
7. CDA is een wetenschappelijke methode die ingaat op sociale veranderingen en waarvan de resultaten een praktische toepassing dienen te hebben.

(Fuentes Morales, 2008)

2.3.2 Algemeen

CDA is een methode in sociaalwetenschappelijk onderzoek en mag ook wel sociaal-cognitieve discoursanalyse genoemd worden. Deze methode heeft een linguïstische basis, waar linguïstisch wordt begrepen in brede ‘structureel-functionele’ zin. Het vormt een theoretisch perspectief van taal dat ruimte geeft om deze taal of semiotiek te analyseren binnen grotere analyses van het sociale proces. Semiotiek omvat alle vormen van betekenisgeving, visuele beelden, lichaamstaal en gesproken taal. Binnen CDA is discours een cruciaal begrip. Het wordt gezien als de stroom van tekst en taal door de tijd heen en het is ideologisch. Discoursen hebben historische wortels en ze zijn met elkaar verweven. Onderwerpen van teksten vertellen waar een discours over gaat. Er wordt hiermee gewezen op de ‘communicatieve gebeurtenis’ in de brede zin van het woord. CDA is cognitief omdat het gaat over zowel persoonlijke als sociale cognitie, overtuigingen en doelen en ook evaluaties en emoties. CDA legt zich verder ook toe op mentale modellen, die over specifieke gebeurtenissen gaan. In deze modellen worden specifieke, persoonlijke gebeurtenissen benoemd. Denk bijvoorbeeld aan geheugenstructuren, representaties of processen die tot het discours en de interactie behoren. Persoonlijke kennis, groepkennis en culturele kennis worden vertegenwoordigd in mentale modellen over specifieke, persoonlijke gebeurtenissen. CDA is vaak geïnteresseerd in het bestuderen van ideologisch bevooroordeelde discoursen en de manier waarop deze discoursen de representatie van in en outgroepen polariseren. Hierbij wordt vaak een strategie toegepast die een positieve zelfpresentatie en een negatieve ander-presentatie laat zien. Dit wordt ook wel het ideologisch vierkant van van Dijk genoemd. Deze methode streeft ernaar kritische sociale ongelijkheid te onderzoeken op de manier zoals het wordt geuit en gevormd door taalgebruik. (Fairclough, 2001; Wodak, 2001)

2.3.3 Standpunt tegenover taalgebruik

CDA kijkt taal als een sociaal gegeven en houdt rekening met de context van taalgebruik, die een cruciale factor vormt. CDA houdt zich ook bezig met de relatie tussen taal en macht. Het is een kritische en linguïstische benadering van onderzoekers die het grotere geheel van teksten als een basiseenheid van communicatie beschouwen. Dit onderzoek richt zich in het bijzonder op institutionele-, politieke-, gender- en mediadiscours die min of meer een openlijke relatie van strijd en conflict hebben. (Wodak & Meyer, 2001)

CDA kijkt taal ook als een ideologische constructie en gelooft niet in een ‘willekeur van tekens’. Taal vormt een constante eenheid en geeft uiting aan sociale zaken. Daardoor is taal in feite verstrengeld met sociale macht, op een aantal manieren: taal drukt macht uit maar macht wordt niet

afgeleid van taal en taal kan ook gebruikt worden om macht in vraag te stellen. Verder neemt CDA ook stelling t.o.v. de manieren waarop linguïstische vormen gebruikt worden in verschillende uitdrukkingen en in verband met machtsmisbruik. (Wodak, 2001)

2.3.4 Onderwerpen

In elke tak van CDA komen in ieder geval drie concepten aan bod en dat zijn macht, geschiedenis en ideologie. Macht gaat over relaties van verscheidenheid en in het bijzonder over de effecten van verschillen in sociale structuren. Ideologie wordt door Thompson gedefinieerd als ‘the ways in which meaning is constructed and conveyed by symbolic forms of various kinds’ (Wodak, 2001, p. 10).

Het concept verwijst naar de manieren waarop sociale groepen worden vertegenwoordigd. Voor CDA is ideologie een belangrijk aspect voor het onderhouden en voortzetten van zogenaamde ongelijke machtsrelaties. Daarnaast verdiept CDA zich in de manieren waarop taal inwerkt op ideologie in verschillende sociale instellingen. (Wodak & Meyer, 2001)

Een CDA-analyse kan op micro en macroniveau plaatsvinden. Op het macroniveau bevinden zich bijvoorbeeld samenvattingen. Daarnaast legt deze methode zich ook toe op het bestuderen van de betekenis van woorden, dat ook wel een lexicale studie wordt genoemd. Daarin staan contextmodellen toe om uit te leggen wat relevant is in de sociale situatie van taalgebruikers. Het zijn de mentale representaties die veel eigenschappen van het discours en zijn begrip controleren, zoals onderwerpskeuze, *local meanings*, samenhang, speech acts, stijl en retoriek. Contextmodellen zijn cruciaal omdat ze de verbinding vormen tussen mentale informatie over een gebeurtenis en de echte betekenis die in het discours wordt toegekend. Ze verschaffen dus de beperkingen die taalgebruikers toestaan om informatie relevant te selecteren. (van Dijk, 2001, p. 108-110)

Local meanings zijn de informatie die mentale modellen, meningen en houdingen van een spreker of schrijver direct beïnvloeden. Verder houdt CDA zich bezig met intonatie, syntactische structuren, propositionele structuren, retoriek, kenmerken van spontane spraak, pronominale relaties, actieve/passieve stem en nominalisaties. Mentale modellen bestaan uit schematische representaties van persoonlijke en sociaal relevante dimensies van gebeurtenissen, zoals omgeving, deelnemers en handelingen. CDA gaat door tot op microniveau. (van Dijk, 2001, p. 103)

2.4 De DSK-affaire

2.4.1 Dominique Strauss-Kahn

DSK is de afkorting van Dominique Strauss-Kahn, voormalig socialistisch kandidaat van de Franse presidentsverkiezingen in 2011. Hij was politicus van de *Parti Socialiste* in Frankrijk en eind 2007 werd hij benoemd tot directeur-generaal van het Internationaal Monetair Fonds. Deze functie behield hij tot 2011. Voordat hij presidentskandidaat werd, was hij tot drie keer toe minister, onder andere van financiën, industrie, economie en handel in de socialistische regeringen. Na zijn eerste poging om presidentskandidaat te worden in 2007, haalde hij in 2011 een beter resultaat in de opiniepeilingen dan (zittend president) Nicolás Sarkozy. (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes 2015)

2.4.2 De affaire

DSK raakte op 14 mei 2011 betrokken bij een vermeende seksaffaire. Op die dag werd hij gearresteerd op *John F. Kennedy International Airport* in een vliegtuig van Air France. De aanklacht luidde: hij zou het kamermeisje van het hotel waar hij verbleef, het Sofitel in New York, aangerand hebben en gedwongen hebben tot orale seks. Dit gebeurde in de periode dat DSK zich kon opgeven als kandidaat voor de Franse presidentsverkiezingen van 2012. De termijn sloot op 16 maart en de verkiezingen werden gehouden op 22 april en 6 mei. Tijdens het proces moest hij in de Verenigde Staten blijven, waardoor hij niet kon meedoen aan deze verkiezingen. (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes, 2015)

Op 16 mei 2011 verscheen DSK voor het eerst in de rechtbank in New York, waar hij ‘onschuldig’ pleitte te zijn. Hij diende een verzoek in om op borgtocht vrij te worden gelaten maar dit werd afgewezen, omdat men vreesde dat hij naar Frankrijk zou vluchten. Hierna werd hij overgebracht naar de Rikers Islandgevangenis in New York. Drie dagen later bevestigt de rechter op een hoorzitting dat hij in staat van beschuldiging werd gesteld. Hij trad dan ook af als directeur-generaal van het Internationaal Monetair Fonds. Zijn opvolger was de op dat moment huidige minister van Economische Zaken, Financiën en Handel in Frankrijk, Christine Lagarde, die per 29 juni zijn functie overnam. DSK kreeg huisarrest met een elektronische enkelband en een permanente bewaker. (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes, 2015)

Vervolgens verliet hij op 20 mei de gevangenis. Op 6 juni verklaarde DSK niet schuldig te zijn en een dag later riep de advocaat van de tegenpartij, Kenneth Thompson, iedereen die slachtoffer was geweest van DSK op om zich te melden. Een dag later berichtte *The New York Times* dat de aanklagers het kamermeisje Diallo niet meer geloven en haar in verband hebben gebracht met criminaliteit. (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes, 2015)

Op 1 juli hief de rechter het huisarrest van Strauss-Kahn op, maar hij mocht de Verenigde Staten niet verlaten en op 4 juli deed de Franse schrijfster Tristane Banon (32) aangifte. Zij beweerde dat Strauss-Kahn zich aan haar had vergrepen tijdens een interview in 2003. Op 8 juli begon justitie in Frankrijk een vooronderzoek naar deze beschuldigingen. Op 25 juli trad het vermeende slachtoffer Diallo in de openbaarheid met een serie interviews in de Amerikaanse media. Daarin gaf zij details prijs over de vermeende aanranding. Op 8 augustus spande de advocaat van Diallo een civiele procedure aan tegen Strauss-Kahn en op 22 augustus vroeg de openbaar aanklager in New York de rechter de aanklachten tegen DSK te laten vallen. Er waren twijfels over de verklaringen van de vrouw en ook de zaak van Banon leidde niet tot vervolging. De strafbare feiten waren verjaard. (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes, 2015)

2.4.3 Nasleep

DSK werd in 2014 verdachte in de Carlton-affaire. Hierin werd hij samen met dertien anderen vervolgd voor vermeend pooierschap/'souteneurschap in vereniging'. Het ging om een formele beschuldiging van medeplichtigheid aan pooierschap in een georganiseerde bende. DSK zou betrokken zijn geweest bij de organisatie van twaalf seksfeesten die plaatsvonden in Parijs, Washington en Lille. Het proces werd vernoemd naar het hotel in de Noord-Franse stad dat het epicentrum van het netwerk zou zijn. Hij liep hierbij het risico op tien jaar celstraf en een geldboete van 1,5 miljoen euro. Daarnaast werd hij beschuldigd van 'misbruik van overheidsgelden', dat voortkwam uit de verdenking dat de prostituees betaald zouden zijn door aannemers, rechters en juridische medewerkers. Voor deze aanklacht werden geen bewijzen gevonden en in juni 2015 werd hij ook vrijgesproken van medeplichtigheid aan pooierschap (De Voogt, 2015; Kils, 2012; Vermaes, 2015).

2.5 Het Vlaamse medialandschap

2.5.1 Algemeen

Geschreven pers

De geschreven pers is in het belang van deze thesis de belangrijkste sector om nader te bekijken. De geschreven pers wordt onderverdeeld in dagbladen, periodieke bladen en de gratis pers. Verder kan ze ingedeeld worden in publieksbladen, vakbladen, ledenbladen, wetenschappelijke en educatieve bladen, bedrijfsbladen, jaarboeken en elektronische publicaties. (Kools et al., 2015)

In de categorie van dagbladen wordt onderscheid gemaakt tussen de ‘kwaliteitskranten’, zoals *De Standaard*, *De Morgen* en *De Tijd* en anderzijds de ‘populaire bladen’, zoals *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad*. De twee regionale bladen zijn *De Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*. De drie uitgeverijen van deze bladen zijn: Mediahuis nv, De Persgroep Publishing nv en Mediafin nv. De Persgroep nv geeft *De Morgen*, *Het Laatste Nieuws* en *De Tijd* uit. Deze kranten brengen ook weekendmagazines uit, zoals: *Nina* (HLN), *DM Magazine* (De Morgen) en *Sabato*, *Netto* en *Pulse*, die als bijlage bij *De Tijd* worden geleverd. De Persgroep nv breidde zijn aanbod in 2015 uit met de magazines *Story*, *TeVe-Blad*, *Vacature Magazine* en *Vitaya Magazine*. Ook werden er aandelen overgenomen van het blad *Humo*. Buiten de aanvullende magazines, zijn er ook magazines die op zichzelf worden uitgebracht. Het gaat om *Dag Allemaal/Expres*, *Joepie*, *Goed Gevoel* en *TV Familie/Blik*. *Goesting* is het gratis lifestyle maandblad dat *DM City* en *Xtra Magazine* vervangt. De verkoop van gedrukte bladen is de laatste jaren alleen maar gedaald en ook bij de week-en maandbladen daalt de verkoop. (Kools et al., 2015)

Veel zelfstandige krantenwinkels voelen zich gedwongen om te stoppen met hun activiteiten. In 2013 was het aantal zelfstandige krantenwinkels bijvoorbeeld gedaald tot 3.042 winkels in België, volgens cijfers van de FOD Economie. In 2005 waren dit er nog 3.900.38. Ze spreekt in 2013 van 3.031 krantenwinkels en in 2014 van 2.850.39. Redenen die aangehaald worden zijn de verminderde losse verkoop van kranten en tijdschriften en van loterij- en tabaksproducten. Krantenwinkels hebben onder andere te kampen met hoge transportkosten. (Kools et al., 2015)

Het Nieuwsblad en *Het Laatste Nieuws* zijn de best verkochte kranten van Vlaanderen. (Kools et al., 2015). Voor het beroep van journalist zijn er twee officiële statuten in Vlaanderen. Dat zijn de ‘beroepsjournalist’ en ‘journalist van beroep’. In 2015 waren er 2.577 geregistreerde Vlaamse beroepsjournalisten. De Raad van de Journalistiek is door de Vereniging van Journalisten, Vlaamse uitgeverij en mediahuizen opgericht als onafhankelijk medium van zelfregulering van de sector. (Kools et al., 2015)

2.5.2 *De Morgen*

2.5.2.1 Geschiedenis

De Morgen is opgericht in 1978, als voortzetting van de opgeheven socialistische partijkranten *Volksgazet* en *Vooruit*. Deze krant bestond aanvankelijk dankzij de steun van de socialistische beweging. Een groeiende politieke verwijdering deed de geldstroom opdrogen en daardoor raakte de krant in moeilijkheden. *De Morgen* bezat ook al vroeg over een redactiestatuut, iets wat in de Belgische dagbladwereld van toen een uitzondering was. Toen de krant dreigde failliet te gaan, werd er gezocht naar een meer structurele oplossing. In 1989 werd de krant overgenomen door uitgeverij J. Hoste. Deze uitgeverij gaf oorspronkelijk *Het Laatste Nieuws* en *De Nieuwe Gazet* uit. Deze uitgeverij groeide later uit tot *De Persgroep*, dat inmiddels een van de grotere mediaspelers in België en Nederland is. (Wikipedia, 2016)

Toen Yves Desmet aantrad als hoofdredacteur van *De Morgen*, werd deze krant een alternatief voor kranten als *De Standaard*, die wortels heeft in de Vlaamse beweging en *De Tijd*, een van oorsprong Vlaamse beurskrant, waarin *De Persgroep* sinds 2005 voor de helft in deelneemt. *De Morgen* begon zich onafhankelijk op te stellen en dat bewoog de hele Belgische pers tot meer zelfstandigheid, tegenover politieke machtscentra en de gevestigde ideologieën. (Wikipedia, 2016)

Morgen is ook de krant die ruimte geeft aan opiniërende stukken, waarin uitgesproken en uiteengelopen meningen aan bod komen. In 2004 ontving de krant een prijs van een vakorganisatie voor 'beste vormgegeven nationaal dagblad van Europa'. In 2006 kiest de krant voor een nieuwe vormgeving en formaat. In datzelfde jaar wint de krant ook de *Europe's Best Designed Newspaper Award*. (ibíd)

De Persgroep bundelde in 2006 zijn druk –en internetactiviteiten in het nieuwe bedrijfsonderdeel *Persgroep Publishing*. Hierdoor zou er meer invloed gekomen zijn vanuit het management op de redacties. Er werd ook een samenwerking in *De Persgroep* in het vooruitzicht gesteld. Dit blijkt alvast uit de economie- en sportberichtgeving, waar basisnieuws wordt gedeeld met *De Tijd* en *Het Laatste Nieuws*. (ibíd)

Vanaf eind maart 2007 wordt Klaus Van Isacker aangesteld als algemeen directeur van *De Morgen*. Hij is de voormalige directeur informatie van de Vlaamse commerciële zender VTM en hij verving Yves Desmet. (ibíd).

2.5.2.2 Huidige positie

In oktober 2010 werd algemeen directeur Van Isacker vervangen door voormalig politiek journalist bij *De Standaard*, Wouter Verschelden. Samen met Bart Van Doorne is hij hoofdredacteur en dat bleef hij tot en met 9 november 2012. Van Doorne legde toen zijn functie neer en ging ergens anders binnen *De Persgroep* aan de slag. Wouter Verschelden werd vervangen door Yves Desmet. De adjunct-hoofdredacteur is Brecht Decaestecker. Niet veel later werd ook Lisbeth Imbo adjunct-hoofdredacteur en Decaestecker besloot de digitale tak van de krant te gaan leiden. Yves Desmet besluit enkel als 'opiniërend hoofdredacteur' verder te gaan. Liesbeth Imbo en An Goovaerts werden daarna de hoofdredacteurs. Lisbeth Imbo heeft op 19 april 2016 afstand gedaan van haar functie als hoofdredacteur. (Wikipedia, 2016)

2.5.2.3 Marktpositie/oplage en verspreidingscijfers

Sinds 2014 neemt de verkoop van alle Vlaamse dagbladen af en *De Morgen* haalt daarbij een cijfer van 10% t.o.v. 2013. In 2014 was de Vlaamse krantenmarkt nog stabiel met een cijfer van 823.751 verkochte kranten. *De Morgen* heeft sinds 2010 al dalende verkoopcijfers. De verkoop is met een percentage van 17% gedaald in vergelijking met de verkoop in 2010. De digitale verkoop van de krant is juist toegenomen. In 2014 werden er 4.989 digitale exemplaren verkocht. In 2015 steeg de digitale verkoop opnieuw, met een percentage van 134 procent. Met dit percentage is *De Morgen* de krant met de meest gestegen digitale verkoop. Deze evolutie in het medialandschap vormt een logische verklaring voor de dalende verkoop van papieren kranten. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van de losse verkoop naar de verkoop online op websites en via apps voor tablet en smartphone. Krantenwinkels merken deze verandering ook, want hun machtspositie is verloren gegaan en het aantal krantenwinkels in België is ook sterk gedaald. Het aantal zelfstandige krantenwinkels daalde in 2013 al tot 3042 winkels in België, terwijl dit er in 2005 nog 3900 waren. In 2014 zakt dit cijfer verder naar 2850 krantenwinkels. AMP verzorgt in België de distributie van de pers en blijkt daarin een grote machtspositie te vervullen. Zo'n 90 procent van de kranten en tijdschriften wordt via haar netwerk verspreid. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat 50% van Vlaamse lezers nieuwsartikelen lezen die op Facebook verschijnen. Deze nieuwe manier van nieuwsconsumptie bewoog de traditionele media ertoe om na te denken over een nieuw inkomstenmodel. Dit werd gevonden in de vorm van een betaling voor de content van hun nieuwswebsites (De Morgen verkoopt..., 2015; (Kools et al., 2015).

3. Onderzoeksopzet

3.1 Onderzoeksdoel

DSK bekleedde twee belangrijke maatschappelijke functies, die hij in korte tijd naast zich neer heeft gelegd naar aanleiding van de beschuldiging van aanranding en poging tot verkrachting van het kamermeisje Nafissatou Diallo. Ook daarna vormt hij nog vaker het onderwerp van discussie in de media. Een van de directe persoonlijke gevolgen van de zaak is dat hij zijn functie bij het IMF verliest. De kranten schrijven ook over zijn vermeende seksverslaving en agressiviteit jegens vrouwen. Bovendien wordt er een tweede aanklacht wegens poging tot verkrachting ingediend door de Franse journaliste en schrijfster Tristane Banon. Zij laat ook een boek publiceren over een poging tot aanranding door DSK (*Le Bal des hypocrites 2011*). Daarnaast verschijnt er nog een film (*Welcome to New York 2014*) die gebaseerd is op de affaire. De bekende Franse acteur Gerard Depardieu vertolkt de hoofdrol en zodoende komt hij nog meer in de publiciteit.

DSK had een hoge maatschappelijke status: hij verscheen zowel op het nationale (presidentsverkiezingen) als het Europese/internationale, politieke en economische toneel (IMF). Hij was dus ook één van de gezichten van de Europese en internationale politiek. Het Internationaal Monetair Fonds is een organisatie met veel maatschappelijk aanzien; ze houdt immers de stabiliteit van het internationaal monetair systeem in de gaten. Dergelijke functie van groot maatschappelijk belang gaat gepaard met een voorbeeldfunctie en bepaalde waarden die daaraan zijn verbonden, zoals professionaliteit, verantwoordelijkheid, normbesef en zelfbeheersing. De naleving van deze waarden worden herhaaldelijk onder de loep genomen in de berichtgeving van *De Morgen*. Enerzijds veronderstellen sommige titels bijvoorbeeld dat er daadwerkelijk een verkrachting heeft plaatsgevonden en anderzijds verdedigen ze het standpunt dat DSK slachtoffer is geworden van een politiek complot. De strafrechtelijke zaak werd uiteindelijk geseponeerd door gebrek aan bewijzen en twijfels aan de betrouwbaarheid van Diallo. In Frankrijk liep er ook een proces tegen DSK als verdachte van souteneurschap in een prostitutienetwerk (Carlton-affaire), waarvoor hij in februari van 2016 terecht heeft gestaan in Lille. De lezer vormt zowel een beeld over de zaak op zich als de persoon achter de affaire. Ik wil daarom meer kennis en inzicht krijgen in de manier waarop deze krant met de kwestie is omgegaan en hoe er een beeld tot stand is gekomen. Ik heb de indruk met dit onderzoek bij te kunnen dragen aan algemene inzichten in de relatie tussen de berichtgeving in *De Morgen* en beeldvorming over een schandaal van deze omvang. De onderzoeksvragen zijn relevant omdat op basis van inductief onderzoek een en mogelijk meer discoursen kunnen worden benoemd.

3.2 Methodologie

Deze masterproef heeft één onderzoekseenheid en dat is in dit geval de krant *De Morgen*. De keuze is uitgegaan naar *De Morgen* omdat deze krant veel over de affaire heeft gepubliceerd en bovendien geschikt is voor een natuurlijke steekproef. Aanvankelijk werd nagedacht over een vergelijkend onderzoek naar *De Morgen* en *De Standaard*, maar door het grote aantal artikelen is ervoor gekozen om *De Standaard* weg te laten en gekozen voor een selectie van sleutelmomenten, die respectievelijk logisch-chronologisch gegroepeerd zijn onder: ‘De inbeschuldigingstelling’ (DIS), ‘Het proces’ (HP), ‘Nafissatou Diallo’ (ND), ‘De vrijlating’ (DV) en ‘De media-aandacht rondom de zaak’ (MRZ).

Er is besloten om een grondige analyse te maken van deze zaak. Daarom zal er worden ingezoomd op het profiel van *De Morgen*. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van een tekstanalyse van de krantenartikelen die de sleutelmomenten in de affaire beschrijven. Deze keuze plaatst mijn onderzoek in de kwalitatieve onderzoeksmethode van *Critical Discours Analysis* (CDA).

In de periode van 14 mei 2011 tot en met 20 juni 2012 zijn er vijfenzeventig artikelen gepubliceerd die de sleutelmomenten van de affaire beschrijven. 14 mei geldt als beginpunt omdat deze datum als het begin van de affaire mag worden beschouwd. Op die dag werd Dominique Strauss-Kahn gearresteerd op verdenking van verkrachting van het kamermeisje Nafissatou Diallo in het Sofitel hotel in New York.

De nasleep van de zaak was echter redelijk groot en er zijn ook nog artikelen verschenen nadat de zaak werd geseponeerd. Deze nasleep ging door tot juni 2012. Daarom geldt 30 juni 2012 als eindpunt. In 2013 verschenen er vooral krantenartikelen over een andere affaire waarin DSK betrokken is, namelijk de Carlton-affaire. Toch verschijnen er ook in het afgebakende corpus artikelen over dit onderliggend schandaal. Voor wat betreft de volgorde waarin de artikelen worden geanalyseerd geldt dat de sleutelmomenten gegroepeerd worden op logisch-chronologische volgorde.

3.2.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen van deze masterproef luiden als volgt: **Op welke manier geeft *De Morgen* een beeld over de sleutelmomenten in de DSK-affaire? Welk(e) beeld(en) komen naar voren?**

3.2.3 Deelvragen

1. Welke actoren komen aan bod in de berichtgeving?

1.a. *Hoe worden de actoren beschreven?*

1.b. *Welke rollen vervullen de actoren?*

2. Welke journalistieke genres komen aan bod?

- het korte bericht (nieuwsbericht, fotobericht)
- het lang(er) bericht (het nieuwsverhaal, het achtergrondverhaal)
- het verslag
- de reportage
- het interview (nieuwsinterview, diepte-interview, straatinterview, “full quote interview”)
- het portret (portret, profiel, necrologie)
- het opiniestuk (commentaar, analyse, recensie) specials).

3.2.4 Selectie van onderzoeksgegevens uit CDA

3.2.4.1 Lexicale analyse: de keuze en betekenis van woorden

Vooraf zelfstandige naamwoorden, adjectieven, werkwoorden en bijwoorden dragen zowel een denotatieve als connotatieve betekenis. De woorden die worden gebruikt om een bericht van een tekst te communiceren --over een individu, een groep mensen, een (verwachte) gebeurtenis, een stand van zaken of een ander onderwerp dat in een krantenartikel verschijnt-, framen het verhaal op een directe manier. Deze variabele wordt aangeduid in de kleur geel. (Richardson, 2006)

3.2.4.2 Naamgeving en referentie

De manier waarop sociale actoren benoemd worden identificeert niet alleen de groepen die ermee geassocieerd worden, maar kan ook de relatie aanduiden tussen diegene die benoemt en diegene die wordt benoemd. Communicatie veroorzaakt altijd een indexicale betekenis: de sociale betekenis, interpretatieve leads tussen wat wordt gezegd en de sociale mogelijkheid waarin die geproduceerd wordt. (Richardson, 2006).

Journalisten moeten namen geven aan mensen die voorkomen in de gebeurtenissen waarvan ze verslag doen. Dat betekent ook dat ze keuzes hierin moeten maken. Door een sociale categorie te kiezen boven een ander, plaatsen ze mensen binnen een sociale categorie en buiten een andere, of ze kiezen om een sociale categorie meer op de voorgrond te laten treden dan de andere. Wodak noemt deze benamingen referentiele strategieën. Het benoemen van een individu of een groep als een of een ander ding kan vele verschillende psychologisch, sociale of politieke doeleinden hebben. Deze variabele wordt aangeduid in de kleur lichtblauw. (Richardson, 2006)

3.2.4.3 Het ideologisch vierkant

Van Dijk heeft dit conceptuele kader bedacht, waarin hij voorstelt om keuzes te maken tussen referentiele strategieën. Het ideologisch vierkant wordt gekenmerkt door een positieve zelfvertegenwoordiging en een gelijkaardige negatieve ander-vertegenwoordiging. Het ideologisch vierkant voorspelt dat outsiders gerepresenteerd zullen worden op een negatieve manier. Dat gebeurt door de nadruk te leggen op hun negatieve eigenschappen. Sociale activiteiten en positieve kenmerken worden naar de achtergrond gedrukt. Dit ideologisch vierkant is waar te nemen langs alle linguïstische dimensies van een tekst. Positieve termen verwijzen naar ‘ons’ en ‘ons land’, terwijl negatieve termen naar ‘zij’, ‘hun land’ en ‘hun waarden’ verwijzen. Ideologisch vierkant Van Dijk (4 strategische doeleinden)

1. nadruk op informatie die positief is over ‘ons’ en negatief over ‘hun’
2. weglaten van negatieve informatie over ‘ons’ en positieve informatie over ‘hun’. Deze variabele wordt aangeduid in de kleur lichtgroen. (Richardson, 2006; Lams, 2010)

Fairclough legt de nadruk op de taal van de massamedia, die volgens hem moet worden bekeken als een machtsinstrument en als een plek waar taal transparant is. Mediabedrijven beweren vaak neutraal te zijn, ruimte te bieden aan het publieke discours, zaken onafhankelijk te presenteren en standpunten van nieuwsproducenten weer te geven. Hij weerlegt dit soort aannames en illustreert hoezeer media nieuws als zodanig construeren.

3.2.4.4 Stijlfiguren

Voor dit onderzoek wordt er enkel gekeken naar de stijlfiguren metaforen, eufemismen en understatements. Eufemisme is een woord dat wordt vervangen door een conventioneel of bekend woord als een manier om negatieve waarden te vermijden. Het is een verbloemende uitdrukking. Een eufemisme voor ‘sterven’ is bijvoorbeeld ‘inlapen’. De stijlfiguren zullen worden aangeduid in de kleur roze. (Fairclough, 1989)

3.2.4.5 Nominalisaties

Nominalisatie is het veranderen van een proces in een zelfstandig naamwoord. Het wordt verminderd in de zin dat een deel van de betekenis wordt weggelaten, dus er is geen indicatie van tijd of proces, modaliteit of een agent en patiënt. Nominalisaties zullen worden aangeduid in de kleur donkerblauw. (Fairclough, 1989)

3.2.4.6 Relationele waarden

Het gebruik van ‘wij’ als identificatie met meer actoren dient collectieve ideologieën die de nadruk leggen op de eenheid van een groep (bijvoorbeeld ‘het Britse volk’). Het gebruik van het onpersoonlijke ‘je’ impliceert een solidariteitsrelatie tussen bijvoorbeeld de overheid en het volk in het algemeen (uit een politieke speech: *‘je moet sterk zijn en je aan je woord houden’*). De relationele waarden van Fairclough worden aangeduid in de kleur oranje. (Fairclough, 1989)

3.2.4.7 Modaliteit

Modaliteit verwijst in het algemeen naar de houding of mening van een spreker tegenover de waarheid of een voorstel in een zin/ de stand van zaken. De spreker kan die als feitelijk, mogelijk, onwaarschijnlijk of wenselijk beschouwen. De belangrijkste modaliteiten in deze context kunnen we samenvatten als feitelijkheid en niet-feitelijkheid. Ook een bevel kan als modaliteit worden beschouwd. De spreker stelt een ‘stand van zaken’ niet voor als feit of niet-feit, maar hij geeft te kennen dat hij wil dat het een feit wordt. Modaliteit is verder te herkennen aan het gebruik van de modale werkwoorden hoeven, zullen, kunnen, willen en moeten, de ontkennende vormen van die werkwoorden of door bijwoorden. Modale werkwoorden en bijwoorden zoals deze zijn een vast onderdeel van de meniggevende genres van journalistiek, zoals de column. Het gaat om genres die niet gewoon verslag doen, maar ook een oordeel geven over een gebeurtenis. Binnen deze categorie is er ook nog een onderscheid te maken tussen epistemologische modaliteit, deontologische modaliteit (ook wel expressieve modaliteit genoemd), verplichtingsmodaliteit, toestemming, wenselijkheid en vooronderstellingen. Epistemologische modaliteit wordt uitgedrukt in de werkwoorden zijn en worden en in de analyse aangeduid in de kleur bruin (Lams, 2010).

Wenselijkheid

De spreker/schrijver drukt goed- of afkeuring uit over de stand van zaken die gecommuniceerd wordt door de bewering/stelling. Deze modaliteit is expliciet in een reeks van evaluatieve adjectieven en bijwoorden. Er volgt hieronder een opsomming van de evaluatieve modale bijwoorden:

daar, ergens, opzij, bergop, elders, wanneer, hoelang, pas, vandaag, aanstonds, straks, soms, vaak, telkens, doorgaans, bijwijlen, nogal, enigszins, zeer, uitermate, bijna, volkomen, helemaal, vrijwel, nauwelijks, zo, aldus, hoe, anders, gewapenderhand, zachtjes, misschien, wellicht, inderdaad, weliswaar, niet, hier, ginder, ginds, toen, nu, dan, zo, waar, vanwaar, toen, waarheen, waarom, wanneer, hoe, ergens, nergens, overal, elders, eens, ooit, nooit, altijd, nimmer, anders, bovendien, daarenboven, eveneens, evenmin, tevens, ook, zelfs, anderzijds, daarentegen, desalniettemin, desniettenstaande, desniettemin, desondanks, echter, enerzijds, evenwel, integendeel, niettemin,

nochtans, nu toch, bijgevolg, derhalve, dus, dientengevolge, daarom, immers, namelijk, toch, althans, overigens, trouwens (De Schryver & Haeserryn & Rutten, 2012; Fairclough, 1989; Richardson, 2006; Fowler, 1991)

Deontologische en epistemologische modaliteit (wenselijk, mogelijk, waarschijnlijkheid) wordt hoofdzakelijk uitgedrukt door middel van modale hulpwerkwoorden en dat zijn: *zullen, kunnen, willen, moeten, mogen, blijken, lijken, schijnen, heten, denken, proberen en voorkomen*. (Lams, 2010)

Dit gaat om de autoriteit van de spreker of de schrijver met betrekking tot de waarheid of waarschijnlijkheid van een representatie van de werkelijkheid. Een spreker/schrijver moet altijd wijzen op een verplichting tot de waarheid van datgene wat hij uit of de waarschijnlijkheid van het plaatsvinden van een gebeurtenis die wordt beschreven. Waarheidsmodaliteit varieert altijd in sterkte langs een schaal van absolute zekerheid naar mindere mate van zekerheid. Epistemologische en deontologische modaliteit worden in de artikelen onderstreept met de kleur bruin. De andere vorm, verplichtingsmodaliteit, wordt uitgedrukt in lila (Fowler, 1991; Fairclough, 1989).

3.2.4.8 Vooronderstellingen

Vooronderstellingen komen voor in de vorm van w-vragen: *waarom, wie, wat, wanneer*. Daarnaast zijn het bepaald en bezittelijk voornaamwoord verbonden met vooronderstellingen. Deze vormen lokken namelijk vooronderstellingen uit. Voorbeelden hiervan zijn: ‘de uitdaging van de moderne wereld’. Het bepaald lidwoord vooronderstelt niet alleen dat een uitdaging bestaat, maar óók dat een moderne wereld bestaat. Een ander voorbeeld is de bohemian look; ((de) veronderstelt dat zoiets bestaat). De laatste categorie wordt gemarkeerd met de kleur donkergroen (Richardson, 2006).

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de deelvragen van het onderzoek beantwoord. Dit gebeurt aan de hand van de discoursanalyse van vijfenzeventig artikelen die zijn verschenen in *De Morgen* in de periode 14 mei 2011 tot en met 30 juni 2012. Daar aan het begin van het onderzoek is besloten om de artikelen onder te verdelen in sleutelmomenten, wordt deze volgorde ook in dit hoofdstuk gehanteerd. De resultaten van de analyse kaderen zich respectievelijk om ‘De inbeschuldigingstelling’, ‘Het proces’, ‘Nafissatou Diallo’, ‘De vrijlating’ en ‘De media-aandacht rondom de zaak’.

De onderzoeksgegevens die in het vorige hoofdstuk zijn besproken komen in dit hoofdstuk opnieuw aan bod. Ze worden per groep en vervolgens per artikel geanalyseerd. Voor een grote groep artikelen worden de artikelen gegroepeerd per journalistiek genre: het korte bericht, het lange bericht, het verslag, de reportage, het interview, het portret en het opiniestuk/commentaar. Dit wordt gedaan om de analyse en resultaten overzichtelijk te houden.

Voor elke deelvraag wordt een aparte paragraaf opgesteld. Dat laten de onderstaande vragen ook zien. De actoren en journalistieke genres van elke groep zullen onder de loep worden genomen. Ten eerste worden de beschrijvingen en rollen van de actoren belicht. Daarna worden de overige onderzoeksgegevens samengevat in de discoursanalyse.

1. Welke actoren komen aan bod in de berichtgeving?

- 1.a. Hoe worden de actoren beschreven?
- 1.b. Welke rollen vervullen de actoren?

2. Welke journalistieke genres komen aan bod?

- het korte bericht (nieuwsbericht, fotobericht)
- het lang(er) bericht (het nieuwsverhaal, het achtergrondverhaal)
- het verslag
- de reportage
- het interview (nieuwsinterview, diepte-interview, straatinterview, “full quote interview”)
- het portret (portret, profiel, necrologie)
- het opiniestuk (commentaar, analyse, recensie) specials).

4.1 De inbeschuldigingstelling

4.1.1 Beschrijving en rollen actoren van ‘De inbeschuldigingstelling’

De inbeschuldigingstelling gaat inhoudelijk in op de aanklacht tegen Dominique Strauss-Kahn vanaf het moment dat hij gearresteerd werd (14 mei 2011). In de groep artikelen onder ‘De inbeschuldigingstelling’ bevinden zich zeven artikelen. Uit de beschrijving van de actoren blijken er een tweetal actoren te zijn die een grote rol vervullen en dat zijn ‘Dominique Strauss-Kahn’ en ‘Nafissatou Diallo’. Deze twee actoren worden dan ook op meerdere manieren benoemd.

4.1.2 DSK en Nafissatou Diallo

Aan Dominique Strauss-Kahn worden de volgende namen toegekend: ‘DSK’, ‘Dominique Strauss-Kahn’, ‘ex-IMF-directeur Dominique Strauss-Kahn’, ‘Strauss-Kahn’, ‘meneer Strauss-Kahn’, ‘meneer Dominique Strauss-Kahn’, ‘IMF-baas’, ‘de topman’, ‘de voormalig IMF-topman’, ‘de voormalige baas van het Internationaal Monetair Fonds (IMF)’, ‘DSK, ooit gedoodverfd als volgende president van Frankrijk’, ‘een nietsvermoedende Dominique Strauss-Kahn’, ‘de vroegere directeur van het Internationaal Monetair Fonds’, ‘de ex-futur candidat voor de Franse presidentsverkiezingen’, ‘de in opspraak geraakte Dominique Strauss-Kahn’.

De andere hoofdfiguur in deze reeks artikelen is Nafissatou Diallo, die wordt omschreven als: ‘Nafissatou Diallo’, ‘Diallo’, ‘de kamermeid uit het New Yorkse Sofitel’, ‘het kamermeisje Diallo’, ‘New Yorks kamermeisje’, ‘het kamermeisje Nafissatou Diallo’, ‘het kamermeisje’, ‘het vermeende slachtoffer’, ‘de vrouw’.

4.1.3 Overige actoren

De overige actoren die aan bod komen zijn voornamelijk actoren die een rol hebben gespeeld in het rechtsproces. Het gaat dan om ‘Cyrus R. Vance Jr. de officier van justitie in Manhattan’, ‘mijn advocaten’, ‘de New Yorkse procureur Cyrus Vance’, ‘de tegenpartij’, ‘de rechter’, ‘de rechtbank’, ‘de rechters’, ‘de openbaar aanklager van Manhattan’, ‘de politie van New York’, ‘rechercheurs in Manhattan’, ‘aanklagers’ en ‘zijn advocaten’.

Verder zijn er nog de actoren ‘Anne Sinclair’, ‘DSK’s vrouw Anne Sinclair’, ‘Ankervrouw Claire Chazal’, ‘Claire Chazal’, ‘Chazal’, ‘uw echtgenote’, ‘PS-kandidate voor de socialistische primaries Martine Aubry’, ‘Tristane Banon’, ‘Franse journaliste en romanière Tristane Banon’, ‘de vrouwen’ en ‘het tiental vrouwen’, waarmee verwezen wordt naar de prostituees/callgirls met wie DSK in contact zou hebben gestaan.

4.1.4 Discoursanalyse

Voor wat betreft de discoursanalyse valt het op dat er een aantal van de variabelen oververtegenwoordigd zijn en die worden in deze paragraaf opgesomd.

Deontologische en epistemologische modaliteit komen in elk artikel meerdere malen voor. Voorbeelden hiervan zijn: “*Het rapport van de procureur is duidelijk: er is geen sprake van geweld, er zijn geen sporen*” (DIS1). ‘*Volgens Strauss-Kahn was het contact vrijwillig*’ (DIS4), ‘*Die vrouwen werden door die noordelijke vriendenkring betaald om bij die avonden aanwezig te zijn*’ (DIS6), ‘*Ik wil gewoon weten of ik een advocaat nodig zal hebben*’ (DIS7).

Het ideologisch vierkant van Van Dijk komt eveneens in elk afzonderlijk artikel terug. Dit onderzoeksgegeven komt aanzienlijk vaker voor in het diepte-interview, maar ook de langere nieuwsberichten worden er mee gelardeerd. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de titel van een van deze artikelen: ‘*Aanklagers twijfelden eerder al aan betrouwbaarheid van slachtoffer*’. Met deze woorden wordt de rechtspositie van Nafissatou Diallo behoorlijk ondermijnd. De zin veronderstelt dat de betrouwbaarheid van haar getuigenis(sen) niet alleen in twijfel werd getrokken op het moment dat het artikel werd geschreven, maar ook daarvoor al. De manier waarop de lezer ‘eerder al’ dient te interpreteren blijft onduidelijk. De journalist geeft daarmee vrijheid aan de interpretatie van deze woorden.

In DIS 2 komen tevens vooronderstellingen voor. “*Waarom heeft men besloten diegene te helpen die de beschuldigingen uitte, en niet mij?*” De vraag in deze zin is geschreven in naam van de persoon wiens uitspraken worden geciteerd in dit artikel: DSK. De vooronderstelling gaat ervan uit dat de partij die hem volgens het artikel ten onrechte heeft aangeklaagd, werd geholpen in de strafzaak. Hoewel niet uitdrukkelijk wordt benoemd op welke manier dat zou zijn gebeurd, bevestigt deze uitspraak wel dat er sprake van was. Ook in DIS 6 duiden enkele vooronderstellingen op de zogenaamde feitelijkheid van een bepaalde gebeurtenis: ‘*Daarin sprak hij over ‘nieuw materiaal’ dat beschikbaar was, een verwijzing naar de vrouwen. Het feit dat hij hun diensten aanbeval bij anderen* (..). Hun diensten ondersteunt hier het beeld dat de vrouwen met wie DSK in contact stond daadwerkelijk prostituees waren en het feit benadrukt dat hij effectief over dit contact zou hebben gesproken.

4.1.5 De journalistieke genres

Onder de zeven artikelen zijn er drie korte nieuwsberichten, één diepte-interview, een reportage en twee langere nieuwsberichten. De korte artikelen centreren zich rondom de kernvoorwaarden van een journalistiek artikel: de vijf W's; wie, wat, waar, waarom en wanneer. Qua formaat zijn het interview en de reportage het langst. Het diepte-interview geeft DSK een platform om zijn kant van het verhaal uit de doeken te doen en de aantijgingen tegen hem te weerleggen. De reportage wijkt van alle overige artikelen omdat hierin de transcripties van sms-berichten van DSK worden geciteerd die deel uitmaken van het strafdossier. In DIS6 loopt de titel met 'prostitutiezaak' vooruit op een zaak die nog moet plaatsvinden.

4.2 Het proces

4.2.1 Beschrijving en rollen actoren van ‘Het proces’

In deze groep bevinden zich eenentwintig artikelen. Ook voor deze selectie geldt dat er twee hoofdactoren zijn: Dominique Strauss-Kahn en Nafissatou Diallo. De manieren waarop de twee actoren gelabeld worden zijn uiteenlopend.

4.2.2 Dominique Strauss-Kahn

‘Dominique Strauss-Kahn’, ‘de voormalig IMF-topman’, ‘de 62-jarige DSK’, ‘voormalig IMF-topman Dominique Strauss-Kahn (62)’, ‘DSK’, ‘Dominique Strauss-Kahn’, ‘de Fransman’, ‘de voormalige directeur van het Internationaal Monetair Fonds’, ‘voorzitter van het IMF’, ‘voormalig IMF-topman’, ‘de voormalige IMF-topman en Franse politicus’, ‘Strauss-Kahn’, ‘hun cliënt’, ‘gewezen IMF-voorzitter Dominique Strauss-Kahn’, ‘gewezen IMF-topman Dominique Strauss-Kahn’, ‘topman van het IMF’, ‘de Franse politicus’, ‘de ooit machtige DSK’, ‘de ex-baas van het IMF’, ‘mijnheer Strauss-Kahn’, ‘Dominique Strauss-Kahn, de ex-IMF-topman’, ‘de voormalige topman van het IMF’, ‘voormalig IMF-directeur Dominique Strauss-Kahn’, ‘de toenmalige IMF-chef’, ‘de vroegere IMF-topman Dominique Strauss-Kahn’, ‘oud-minister van Financiën en ooit gedoodverfde socialistische kandidaat voor de presidentsverkiezingen’, ‘de PS’er’, ‘de Fransman’, ‘Dominique Strauss-Kahn’, het vroegere hoofd van het Internationaal Muntfonds (IMF), ‘directeur van het Internationaal Monetair Fonds’, ‘de socialist’, ‘meneer Strauss-Kahn’, ‘machtige verdachten zoals Dominique Strauss-Kahn’, ‘de managing director van het Internationaal Muntfonds, Dominique Strauss-Kahn’, ‘de baviaan’.

4.2.3 Nafissatou Diallo

‘Nafissatou Diallo (32)’, ‘kamermeisje’, ‘het kamermeisje’, ‘de vrouw’, ‘kamermeisje Nafissatou Diallo’, ‘Nafissatou Diallo’, ‘Diallo’, ‘het slachtoffer’, ‘een hardwerkende immigrante en vrome moslim’, ‘de onbetrouwbare getuige’, ‘het 33-jarige kamermeisje’, ‘een kamermeisje van 33 jaar, oorspronkelijk afkomstig uit Guinee’, ‘het Guinese kamermeisje Nafissatou Diallo’, ‘het aangerande kamermeisje’, ‘sommige jongedames’, ‘een kamermeisje van het hotel Sofitel in New York’, ‘de schoonmaakster die die voormalige minister beschuldigd had van seksuele aanranding’, ‘het veronderstelde slachtoffer’, ‘het veronderstelde slachtoffer van de voormalig IMF-topman en Franse politicus’, ‘de dame’.

4.2.4 Anne Sinclair, Tristane Banon en ‘het prostitutienetwerk’

‘Anne Sinclair, de gefortuneerde erfgename van haar grootvader’, ‘Sinclair, toen nog zijn vrouw’, ‘het echtpaar’, ‘Sinclair’, ‘zijn echtgenote Anne Sinclair’, ‘de man’, ‘de journaliste’, ‘lasterlijke Franse journaliste’, ‘schrijfster Banon’, ‘de schrijfster Tristane Banon’, ‘de 32-jarige Banon’, ‘Banon’, ‘de 31-jarige Banon’, ‘Tristane Banon (32), de Franse schrijfster en journaliste die Dominique Strauss-Kahn (62) ervan beschuldigt haar acht jaar geleden te hebben besprongen’, ‘de Franse journaliste en schrijfster Tristane Banon’, ‘de jonge vrouw’, ‘mevrouw Banon’, ‘Anne Mansoeret, de moeder van Tristane Banon’, ‘de Française’, ‘haar moeder’, ‘de meisjes’, ‘de Noord-Franse zakenlui David Roquet en Fabrice Paszkowski’, ‘de hem aangeboden vrouwen’, ‘prostituees’, ‘de zakenlui’, ‘Lagarde’, ‘de vier dames’, ‘Doudou La Saumure’, ‘Dominique Alderweireld’, ‘Alderweireld, bijgenaamd ‘Doudou La Samure’, ‘de callgirls’, ‘de prostituees’, ‘de dames’, ‘Richard Malka, ‘de inbeschuldiging gestelde zakenman Fabrice Paszkowski’, ‘de Parijse romanière’, ‘de politie’, ‘de politie in Parijs’, ‘speurders’, ‘een Belgische prostituee’, ‘Marie-Anne S (toen 25), Aurélie D. (26), ‘de zakenlui David Roquet en Fabrice Paszkowski en politiecommissaris Jean-Christophe Lagarde’, ‘twee Belgische prostituees’, ‘een prostitutienetwerk’, ‘een prostitutienetwerk waarbij prominente gemeentefunctionarissen en politiemensen betrokken zouden zijn’, ‘ondervraagde prostituees’, ‘de Franse socialistische partij’, ‘Fransen’, ‘vele Franse opiniemakers’, ‘de vrouwen’, ‘Sylvie Kauffmann, de eerste vrouwelijke directrice van Le Monde’, ‘Ségolène Royal, PS-voorzitster in Poitou-Charentes, ex-presidentskandidate en eveneens kandidaat voor de primaires’, ‘partijvoorzitster Martine Aubry’, ‘Arnaud Montebourg en Manuel Valls’, ‘Valls’, ‘interimvoorzitter voor de partij Harlem Désir’, ‘PS-woordvoerder Fabrice Hermel’, ‘Hollande’, ‘Christophe Borgel’, ‘de talloze journalisten’, ‘de monsters’.

4.2.5 De rechterlijke macht

Een andere prominente actor in deze reeks artikelen is de rechterlijke macht. Die komt vaak aan bod en neemt verschillende linguïstische vormen aan. Hieronder volgt een opsomming van de benoeming van deze groep sociale actoren.

De rechterlijke macht

‘het openbaar ministerie’, ‘het Franse Openbaar Ministerie’, ‘het Franse gerecht’, ‘de openbare aanklager’, ‘openbare aanklagers’, ‘de openbare aanklagers’, ‘advocate Frédérique Bealieu’, ‘DSK’s advocaat’, ‘onderzoeksrechters’, ‘openbaar aanklager Vance Jr.’, ‘openbare aanklager Cyrus Vance Jr.’, ‘de procureur van Manhattan’, ‘procureur Cyrus Vance’, ‘de advocaten’, ‘zijn advocaten’, ‘zijn advocaten, Benjamin Brafman en William W. Taylor III’, ‘de advocaat van het meisje, Kenneth P.

Thompson', 'Henri Leclerc, de advocaat van DSK', 'de aanklagers', 'de verdediging', 'de onderzoekers', 'de advocaten van DSK', 'de New Yorkse rechter Douglas McCain', 'rechter Michael J. Obus', 'de Amerikaanse aanklagers', 'zijn raadsheren', 'DKS's advocaten', 'de advocaat van DSK', 'advocaat William Taylor', 'de rechter', 'de procureur van Manhattan, Cyrus Vance Junior', 'Kenneth Thompson, de advocaat van het 32-jarige kamermeisje', 'hoofdaanklager', 'Cyrus Vance', 'advocaten van de vrouw', 'Thompson', 'de procureur', 'het bureau van de procureur', 'een van de advocaten', 'een woordvoerder van procureur Vance', 'de gouverneur', 'het parket van Manhattan', 'de Rijselse politiecommissaris Jean-Christophe Lagarde', 'haar advocaat David Koubbi', 'Koubbi', 'de speurders', 'advocaten van DSK', 'haar dochter', 'haar advocaat', 'parket Rijsel', 'het parket in het Noord-Franse Rijsel', een woordvoerder van het parket in Rijsel', 'procureur Frédéric Fèvre', 'de openbaar aanklager', 'de openbaar aanklager in het Noord-Franse Lille', 'ervaren speurders', 'de detectives', 'het parket van Parijs', 'procureur Dominique Planquelle', 'Planquelle', 'zijn raadvrouw Frédérique Beaulieu', 'advocaat van schrijfster Banon'.

4.2.6 Discoursanalyse

De sociale actoren komen wederom veel aan bod, maar deze groep focust op de gebeurtenissen zelf in het seksschandaal en bijkomend op het schandaal dat op een ondergeschikt niveau wordt behandeld: de Carlton-affaire. In HP9, 10, 11, 14 en 15 wordt de zaak onder meer beschreven onder de namen 'souteneurschap', 'pooierij', 'Belgische prostitutiezaak', 'prostitutienetwerk', 'prostitutiezaak Carltonhotel' en 'groepsverkrachting'.

Modaliteit neemt ook in deze groep artikelen een prominente rol in. Dan gaat het hoofdzakelijk over epistemologische en deontologische modaliteit. In twaalf van de dertien korte berichten zijn er veel elementen terug te vinden die wijzen op modaliteit. Het wordt gebruikt om de ontwikkelingen in de strafzaak te beschrijven en de feitelijkheid van aantijgingen te onderbouwen. In HP2 zien we dit verwerkt in de zin: '*Volgens het 33-jarige kamermeisje probeerde Strauss-Kahn haar te verkrachten toen ze zijn hotelkamer wilde schoonmaken*'. '*Strauss-Kahn zal na lang aarzelen toegeven dat ze inderdaad orale seks hadden gehad, dat het met haar instemming was*' (HP4).

In HP8 speelt modaliteit ook een rol in de feitelijkheid van de aantijging van schrijfster Banon. '*DSK zou in een appartement in Parijs geprobeerd hebben om haar te verkrachten*'. Met de onvoltooid verleden toekomstige tijd plaatst de auteur het incident precies in het midden van de schaal van waarschijnlijkheid. Dezelfde aanpak wordt gehanteerd in HP15: '*(..) een reeds lopend onderzoek naar een prostitutienetwerk waar Strauss-Kahn deel van zou hebben uitgemaakt*'.

Epistemologische modaliteit wordt in het bijzonder toegepast om zeer duidelijke stellingen te verdedigen, die dan ook vaak in naam van de juristen worden uitgesproken: "*(..) ondertussen is een*

ware lynchpartij in de media steeds erger aan het worden”’. Anderzijds helpt het om termen in hun culturele context te plaatsen. In HP9 gebeurt dit bijvoorbeeld bij souteurschap (pooierij): ‘*Dat begrip wordt in Frankrijk erg breed gezien (..)*’ ‘*Ze zou gezegd hebben dat er geld te halen viel bij Strauss-Kahn*’ en ‘*De kans dat ooit aan het licht zal komen wat zich werkelijk afspeelde in suite 2806 van het Sofitel in New York is al met al weer wat geslonken*’.

De langere nieuwsberichten beschrijven voornamelijk hoe de betrouwbaarheid van het slachtoffer gestaag afbrokkelt en als gevolg daarvan wordt de zaak tegen DSK uiteindelijk geseponeerd. De zogenaamde tegenstrijdigheden in het verhaal van de vrouw werken in zijn voordeel en er zijn bijkomende omstandigheden aan het licht gekomen die haar getuigenis verder in kracht laten afnemen.

In HP1 wordt het ideologisch vierkant van Van Dijk ingezet om deze informatie op de voorgrond te plaatsen: ‘*de openbare aankaggers zijn ook ontstemd dat Diallo sinds haar eerste klacht herhaaldelijk tegen hen loog (..)*’. De variabele maakt een onderscheid tussen enerzijds de beschuldigende partij (Diallo en Tristane Banon) en anderzijds de beschuldigde partij (DSK, Dominique Alderweireld). De outsiders worden op een negatievere manier gerepresenteerd. In HP19 wordt DSK ten eerste metaforisch omschreven als ‘baviaan’ en hij wordt gerekend tot ‘de monsters’, waarmee een verwijzing wordt gemaakt naar aanranders in het algemeen.

In onderstaande verklaringen worden de in –en outgroepen duidelijk gedefinieerd. De uitdrukkingen bevestigen en benadrukken het beeld van DSK als dader en Nafissatou Diallo als slachtoffer. ‘*Niets verandert één zeer belangrijk feit, namelijk dat Dominique Strauss-Kahn het slachtoffer in die hotelkamer in het Sofitel seksueel aanviel*’. ‘*Bij het begin van de zaak noemden de aanklagers het getuigenis van Diallo nog erg overtuigend. Openbare aanklager Vance Jr. noemde de aanklacht toen “uiterst ernstig” en zei dat het “bewijs de veronderstelling van gedwongen seksuele handelingen ondersteunt” (HP1)*’.

Toch werkt deze variabele ook in tegenovergestelde richting. In HP16 dient DSK een klacht in tegen Tristane Banon wegens laster: ‘*Omdat de feiten waarop mevrouw Banon zich baseert verzinsels zijn (..)*’. Ook in de drie pagina’s tellende reportage wordt het ideologisch vierkant ten voordele van DSK gebruikt. In HP18 wordt hij dus eerder als slachtoffer dan als dader geframed: ‘*“Hij was op-en-top gentleman. (..) Je sluit een van de machtigste mannen op aarde daar op, maar hij ging er met grote waardigheid mee om, moet ik toegeven”*’. Een beschrijving als gentleman strookt niet met dat van een man die meerdere vrouwen herhaaldelijk tot seksuele handelingen dwingt. In het geheel genomen zou een kwantitatieve analyse aantonen dat het negatieve beeld van de man vaker wordt uitgesproken dan het positieve beeld.

De geloofwaardigheid van het kamermeisje kwam in de loop van het rechterlijk onderzoek op de helling te staan, maar dat betekent niet dat die van DSK daardoor aan kracht heeft gewonnen. In

HP3 wordt de Carlton-affaire samengevat en de journalist deinst er niet voor terug om tot in de kleinste bijzonderheden wederom een specifiek en weinig positief beeld te schetsen van de man. ‘*Strauss-Kahn gaf tijdens zijn ondervraging toe dat hij had deelgenomen aan de seksfeesten (..)*’ en ‘*Het lijkt onaannemelijk dat DSK er al die jaren nooit bij stilstond waarom al deze dames het bed met hem wilden delen (..)*’

4.2.7 De journalistieke genres

Van de eenentwintig artikelen zijn er dertien korte nieuwsberichten, zes lange nieuwsberichten en twee lange reportages, waarvan een drie pagina’s omvat. De negentien nieuwsberichten geven een feitelijke weergave van de DSK-affaire. De langste reportage gaat uitgebreid in op de manier waarop DSK werd verhoord in het kader van het onderzoek naar de affaire rondom de vermeende verkrachting.

4.3 Nafissatou Diallo

4.3.1 Beschrijving en rollen actoren van ‘Nafissatou Diallo’

In deze groep van zeven artikelen gaat het voornamelijk over het vermeende slachtoffer in de DSK-affaire. Deze actor vervult zijn positie binnen het kader van een strafrechtelijke procedure, waarin zich zowel het ‘slachtoffer’ als de vermeende ‘dader’ bevinden.

4.3.2 DSK

‘DSK’, ‘Dominique Strauss-Kahn’, ‘Strauss-Kahn’, ‘de toenmalige directeur van het Internationaal Muntfonds’, ‘de 62-jarige Strauss-Kahn’, ‘de Fransman’, ‘voormalig IMF-topman Dominique Strauss-Kahn (DSK)’, ‘oud-IMF-topman Dominique Strauss-Kahn’, ‘toenmalig IMF-directeur Dominique Strauss-Kahn (‘DSK’), ‘toenmalig IMF-baas’, ‘toenmalige IMF-voorzitter Dominique Strauss-Kahn’, ‘naakte man met grijs haar’, ‘DSK, tot voor de feiten gedoodverfd presidentskandidaat voor de Franse Parti Socialiste’, ‘een naakte man met witte haren’, ‘de hotelgast’, ‘de IMF-baas’, ‘de IMF-directeur’, ‘ex-IMF-baas Dominique Strauss-Kahn’, ‘de grote kanshebber voor het Franse presidentschap’, ‘haar chef’.

4.3.3 Nafissatou Diallo

‘het kamermeisje’, ‘kamermeisje DSK’, ‘het zogezegde kamermeisje’, ‘kamermeid DSK’, ‘het 32-jarige kamermeisje’, ‘het kamermeisje werkzaam in het Sofitel in New York’, ‘het Sofitel-kamermeisje’, ‘de kamermeid’, ‘de vrouw’, ‘Nafissatou ‘Nafi’ Diallo’, ‘Diallo’, ‘mevrouw Diallo’, ‘ex-minnares DSK’, ‘DSK’s ex-minnares’, ‘de 32-jarige Guinese’, ‘de 32-jarige Nafissatou Diallo’, ‘zijn ondergeschikte’, ‘de Guinese’, ‘de vrouw’, ‘een vroegere maîtresse van Strauss-Kahn’, ‘de jonge vrouw’, ‘de ongehuwde moeder’, ‘dorpsmeisje’, ‘slachtoffer Dominique Strauss-Kahn’, ‘het kamermeisje dat oud-IMF-topman Dominique Strauss-Kahn beschuldigt van aanranding’, ‘DSK-kamermeisje’, ‘Sofitel-werkneemster afkomstig uit Guinees dorp’, ‘de nu 32-jarige vrouw’, ‘zijn zus’, ‘mijn zus’, ‘het meisje’, ‘een bescheiden en hardwerkende alleenstaande moeder’.

4.3.4 Overige actoren

‘Advocaat kamermeisje DSK’, ‘OM’, ‘advocaat’, ‘de aanklagers’, ‘haar advocaat’, ‘de advocaat van het kamermeisje’, ‘de advocaat van kamermeisje Nafissatou Diallo’, ‘advocaat Kenneth Thompson’, ‘de advocaat van de Franse journaliste Tristane Banon’, ‘advocaten van Diallo’, ‘advocaat David Koubbi’, ‘IMF-econome Piroska Nagy, een vroegere maîtresse van Strauss-Kahn, ‘zijn ondergeschikte’, ‘Nagy’, ‘haar chef’, ‘advocaat Ken Thompson’, ‘de advocaten van Strauss-Kahn’,

‘Tristane Banon, auteur en dochter van PS-politica Anne Mansouret’, ‘Banons advocaat’, ‘procureur Cyrus R. Vance’, ‘Diallo’s raadsman Kenneth Thompson’, ‘procureur Vance’, ‘haar 49-jarige broer Mamoudou’, ‘Mamoudou en een andere broer, Mamadou’, ‘hun vader’, ‘de kinderen’, ‘Mamoudou’ ‘haar vader’, ‘het jonge echtpaar’, ‘haar man’, ‘haar dochter’, ‘haar zuster Hassamatou’, ‘een kleine Guinese gemeenschap’, ‘de eigenaar’, ‘de Fulani’, ‘Maladho Diallo, een Fulani en journalist in New York’, ‘advocaten van Strauss-Kahn’, ‘de broers’, ‘de broers van de vrouw’.

4.3.5 Discoursanalyse

Van de gegevens die onderzocht zijn er in deze zeven artikelen vier variabelen gevonden en dat zijn: Naamgeving en referentie komt in ieder afzonderlijk artikel voor. Het aantal actoren beperkt zich tot de hoofdpersonen DSK en Nafissatou Diallo en daarnaast wordt het rechterlijke apparaat benoemd. In deze reeks artikelen wordt de familie van het zogenaamde ‘slachtoffer’ ook voor het eerst als sociale actor benoemd.

Ook de keuze van zelfstandige naamwoorden, adjectieven, werkwoorden en bijwoorden is opvallend. Er worden veel juridische termen gebruikt (‘het strafproces’, ‘de aanklacht’, ‘de rechtszaak’, ‘de strafrechtelijke zaak’, ‘zijn vrijlating’, ‘verkrachting’, ‘het toebrengen van lichamelijk letsel en vrijheidsberoving’), waardoor het thema ook in de ‘strafrechtelijke’ sfeer wordt getrokken als zodanig.

Modaliteit komt eveneens in ieder artikel voor. Het gaat dan om epistemologische en deontologische modaliteit. De uitlatingen drukken daarmee de mate van waarschijnlijkheid uit van de beschreven handelingen. Het plaatst de actoren ook in een actieve rol. In NF1 zien we dat de handeling een bepaalde consequentie met zich mee kan brengen in de rechtsprocedure. ‘*OM wil aanklachten intrekken*’, ‘*de speculatie is reëel dat het gerecht in New York de hele zaak zal laten vallen en vrede zal nemen met wat DSK en diens advocaten vertellen (..)*’(NF4). In NF3 en NF6 zorgt epistemologische modaliteit ervoor dat de mate van waarschijnlijkheid van de gebeurtenis groter wordt. ‘*De dochter is verlegen en wordt opgevoed met het idee dat ze autoriteit moet gehoorzamen*’ en ‘*De New Yorkse kamermeid werd op 14 mei wel degelijk verkracht*’.

Het ideologisch vierkant komt op één artikel na overal voor en dan voornamelijk in de vorm citaten van betrokken partijen in de DSK-affaire. In NF4 zien we dat Diallo verklaart hoe haar reputatie ernstig werd geschaad door de affaire: “*Door zijn toedoen ga ik nu voor een prostituee door*”. In NF5 en NF6 versterkt het ideologisch vierkant het beeld dat Nafissatou Diallo daadwerkelijk werd verkracht en daarnaast ook haar reputatie ernstig werd geschaad door de affaire. ‘*Het ziekenhuisrapport stelt uitdrukkelijk “agressie” als diagnose (..). Ernaast staat het woord “trauma”*’ (NF6) en “*Wat mij overkomen is, mag geen enkele vrouw overkomen*” (NF5).

4.3.6 De journalistieke genres

Van de zeven artikelen zijn er twee lange reportages, vier korte nieuwsberichten en één langer nieuwsbericht. De artikelen geven wederom een feitelijke weergave van de zaak. In verhouding tot de andere artikelen gaan de reportages dieper in op de identiteit van de vrouw en de ware toedracht van de gebeurtenis die uitmondde in een rechtszaak. Tevens geeft ze een gedetailleerder beeld van de achtergrond van de vrouw, die vorm geeft aan het profiel van de vrouw als slachtoffer van de gebeurtenissen.

4.4 De vrijlating

4.4.1 Beschrijving en rollen van actoren

In deze groep bevinden zich negen artikelen. Er zijn verschillende actoren die een rol spelen. Dominique Strauss-Kahn en Nafissatou Diallo spelen wederom de hoofdrollen. De rest van de actoren loopt uiteen van het gehele rechterlijke apparaat ('rechter', 'advocaat', 'Amerikaanse justitie'), mensen die met het prostitutienetwerk te maken zouden hebben, zoals de 'vermeende pooier Dominique Alderweireld' en politieke figuren met wie DSK in contact stond door zijn presidentskandidatuur.

4.4.2 DSK

'DSK', 'Dominique Strauss-Kahn', 'Dominique Strauss-Kahn (62)', 'Strauss-Kahn', 'een emotionele Strauss-Kahn', 'de Fransman', 'een vrij man', 'een zichtbaar opgeluchte Dominique Strauss-Kahn (62)', 'de in ongenade gevallen topman van het Internationaal Monetair Fonds', 'de PS-kandidaat', 'het personage DSK', 'Dominique Strauss-Kahn, ex-topman van het IMF', 'de voormalige topman van het IMF', 'de voormalige IMF-topman Dominique Strauss-Kahn', 'de gewezen IMF-topman Dominique Strauss-Kahn', 'de toenmalige directeur van het Internationaal Monetair Fonds', 'IMF-topman', 'hun voorman', 'van verdachte in een verkrachtingszaak naar presidentskandidaat', 'een president', 'een man die zichzelf niet kan bedwingen', 'voorzitter van het Internationaal Monetair Fonds', 'voormalig topman van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) Dominique Strauss-Kahn'.

4.4.3 Nafissatou Diallo

'Nafissatou Diallo, de Guinese kamermeid die de klacht tegen hem indiende', 'Diallo', 'het kamermeisje', 'het kamermeisje Nafissatou Diallo', 'het Guinese kamermeisje Nafissatou Diallo', 'deze vrouw', 'dit slachtoffer', 'het kamermeisje dat de toenmalige directeur van het Internationaal Monetair Fonds beschuldigt haar gedwongen te hebben tot orale seks', 'kamermeisje, Nafissatou Diallo', 'kamermeid Nafissatou Diallo', 'de 32-jarige vrouw', 'zijn cliënte', 'slachtoffer van Dominique Strauss-Kahn'.

4.4.4 Overige actoren

'Diallo's advocaat, Kenneth Thompson', 'openbaar aanklager Cyrus Vance Jr.', 'rechter Michael Obus Vances', 'zijn vroegere medewerkers op het Internationaal Monetair Fonds', 'Diallo's raadslui', 'journaliste Tristane Banon', 'diens vrouw, de vroegere sterjournaliste Anne Sinclair', 'oud-minister en Strauss-Kahniaan binnen de PS', 'Céline Bracq', 'de Fransen', 'de vroegere minister van Economie en burgemeester van de Parijse voorstad Sarcelles', 'openbaar aanklager Cyrus R. Vance', 'de

openbaar aanklager’, ‘de openbaar aanklagers’, ‘de meeste socialistische politici’, ‘de advocaat van Diallo, Kenneth Thompson’, ‘een Franse advocate’, ‘François Hollande, favoriet in de peilingen van de socialistische voorverkiezingen’, ‘ex-minister Jack Lang’, ‘zijn vrouw Anne Sinclair’, ‘vrouwen’, ‘de media’, ‘sommige vrouwelijke journalisten’, ‘politici’, ‘vrouwelijke parlementariërs’, ‘de journaliste-schrijfster Tristane Banon’, ‘Christine Lagarde’, ‘partijleidster Aubry’, ‘Aubry’, ‘François Hollande’, ‘een aantal Strauss-Kahnianen’, ‘Michael Obus’, ‘rechter Obus’, ‘de advocaten van de Guineese’, ‘de meeste Fransen’, ‘procureur Cyrus Vance’, ‘haar advocaat’, ‘Francois Rebsamen, vooraanstaand socialist en Strauss-Kahniaan’, ‘de Amerikaanse justitie’, ‘partijleidster Martien Aubry’, ‘ex-minister Jack Lang’, ‘François Hollande, favoriet in de peilingen voor de socialistische voorverkiezingen voor het presidentschap’, ‘de Parti Socialiste’, ‘de woordvoerder van de PS’, ‘woordvoerder Benoit Hamon’, ‘Hamon’, ‘de onderzoeksrechters’, ‘de inspectiedienst van de Franse nationale politie’, ‘Jean-Christophe Lagarde, een hoge politiefunctaris die in de zaak aangeklaagd wordt’, ‘de aanwezige journalisten’, ‘vermeende pooier DSK’, ‘Dominique Alderweireld (62)’, ‘de advocaat van Alderweireld’, ‘de bordeelhouder’, ‘Alderweireld’, ‘Alderweireld, bijgenaamd ‘Dodo la Saumure’, ‘de verdachte’, ‘vrienden van DSK-pooier Alderweireld’, ‘vrienden van bordeelhouder Dominique Alderweireld (62)’, ‘de in België wonende Fransman’, ‘een van de spilfiguren in het in Rijsel gevoerde onderzoek naar seksuïven’, ‘zijn advocaat Thomas Gillis’, ‘medewerkers van DSK’, ‘meisjes’, ‘de partner van Alderweireld’, ‘zijn advocaten’.

4.4.5 Discoursanalyse

De onderzochte gegevens laten zien dat er een aantal variabelen zijn die duidelijk naar voren komen in de analyse. Dat zijn naamgeving en referentie. Dit onderzoeksgegeven komt terug in ieder artikel. De twee actoren die het meeste worden vertegenwoordigd zijn Dominique Strauss-Kahn en Nafissatou Diallo. Uit de resultaten van de analyse blijkt dat beide actoren evenveel ‘namen’ toegekend hebben gekregen. Voor DSK zijn dat twaalf ‘namen’, voor Nafissatou Diallo zijn dat negen namen.

Acht artikelen beschrijven de DSK-affaire op een feitelijke manier. Één artikel gaat iets dieper in op de toedracht van de hoorzitting waarin de zaak werd geseponeerd. In dit artikel (*‘Dit is het einde van een vreselijke beproeving’*) laten de resultaten zien dat epistemologische modaliteit en het ideologisch vierkant van Van Dijk gebruikt worden om de strekking van het verhaal te ondersteunen. De keuze en betekenis van woorden als *‘nachtmerrie’*, *‘mijn onschuld’* en *‘zwart maakte’* in onderstaande voorbeelden vertegenwoordigen het duidelijke standpunt dat DSK slachtoffer is geworden van een politieke dan wel mediahetze. In de laatste zin benadrukt de vooronderstelling (het bezittelijk voornaamwoord) dat DSK onschuldig zou zijn, of dat hij dat zelf op zijn minst wil volhouden. *‘Diallo, (...), of om het even wie die hem de voorbije maanden zwart maakte’* en *‘Ik wil de*

duizenden mensen bedanken die in mijn onschuld geloofd hebben en mij persoonlijk of schriftelijk gesteund hebben' (DV1).

Aan deze resultaten is af te lezen dat het ideologisch vierkant ook bij deze artikelen voornamelijk terugkomt in de vorm van citaten, maar ook in de vorm van niet-geciteerde zinnen zoals in DV5: *'Ook zou zij mogelijk betrokken geweest zijn bij criminele activiteiten, zoals drugshandel en witwaspraktijken'*. Dit soort werkwoordelijke constructies met de onvoltooid verleden toekomstende tijd gebruiken de auteurs relatief veel. De journalisten lijken hiermee een vorm van voorbehoud in hun bewoordingen te leggen, waardoor ze minder stellig zijn.

4.4.6 De journalistieke genres

Onder de journalistieke genres van de negen artikelen bevinden zich vijf korte nieuwsberichten en vier langere nieuwsberichten. Van de langere nieuwsberichten zijn er drie lange (een pagina of meer) en één halflang artikel. Alle artikelen op één na dragen een feitelijke titel. Over het verschil tussen de korte en lange nieuwsberichten kan men stellen dat de korte berichten zich beperken tot een zeer feitelijke weergave van de gebeurtenissen (DV4, DV6 t/m DV9), terwijl de lange berichten meer ruimte bieden aan achtergrondinformatie en details.

4.5 Media-aandacht rondom de zaak

4.5.1 Beschrijving en rollen actoren

Deze groep artikelen gaat over alle media-aandacht die er omtrent de DSK-affaire ontstond. Hieronder worden alle artikelen gegroepeerd die niet in de overige categorieën zijn onder te brengen op basis van de onderwerpen die ze bespreken. In verhouding tot de andere sleutelmomenten kent deze groep het grootste aantal artikelen en het hoeft daarom niet te verbazen dat de actoren vaker en veelzijdiger worden beschreven. We beginnen deze paragraaf met de beschrijving en rollen van de actor ‘Anne Sinclair’.

4.5.2 Anne Sinclair

‘Anne Sinclair’, ‘topjournaliste’, ‘mevrouw Strauss-Kahn’, ‘Anne Sinclair (64)’, ‘Sinclair’, ‘mevrouw DSK’, ‘topjournaliste’, ‘mevrouw Strauss-Kahn’, ‘zijn vrouw Anne Sinclair’, ‘zijn echtgenote, Anne Sinclair’, ‘Anne Sinclair, zijn vrouw’, ‘Anne Sinclair, de vrouw van DSK’, ‘de feministe’, ‘de hoofdredactrice van de Franse versie van The Huffington Post’, ‘sterjournaliste sinds ze in de jaren 80 en 90 de politieke fine fleur het vuur aan de schenen legde’, ‘Anne Sinclair, natuurlijk ook de vroegere mevrouw Dominique Strauss-Kahn’, ‘de journaliste’, ‘de sterjournaliste’, ‘Anne, lange zwarte haren, priemende blik, wit topje, donker jasje en, dat moet dan maar, een stel ijzeren krukken’, ‘de kleindochter van een groot kunsthandelaar’, ‘Anne Sinclair, geboren in New York, getogen in Parijs’, ‘Française en Parisienne’, ‘vrouw, republikeins, Française, links en Joods’, ‘echtgenote van een toppoliticus’, ‘hoofdredacteur’, ‘journaliste zowel als journalistiek onderwerp’, ‘de sterjournaliste en hoofdredacteur van de Franse versie van The Huffington Post’, ‘Anne Sinclair, de stalen vrouw die ondanks de vele schandalen aan de zijde van haar man Dominique Strauss-Kahn bleef staan’, ‘Anne Sinclair (63)’, ‘Madamme Mohair’, ‘Frankrijks absolute sterjournaliste op TF1’, ‘het mysterie Sinclair’, ‘media-experte par excellence’, ‘chef bij de ‘HuffPost’ France’, ‘de machtige muze van een rokkenjager’, ‘de ravissante presentatrice van het programma 7 sur 7’, ‘die beroemde journaliste’, ‘de tv-vedette’, ‘trouwe communicatieadviseur aan zijn zijde’, ‘de kleindochter van Paul Rosenberg’, ‘de echtgenote van DSK’, ‘Anne Sinclair, de vrouw van voormalig IMF-topman Dominique Strauss-Kahn’, ‘Anne Sinclair, ‘DSK’s 63-jarige echtgenote en voormalig topjournaliste’, ‘topjournaliste Anne Sinclair’, ‘hoofdredacteur van de samen met Le Monde gerunde Franse versie van de webkrant The Huffington Post’, ‘zijn vrouw’, ‘de geheimzinnigste figuur in de affaire’, ‘een groot journaliste’, ‘de sfinx’, ‘Anne’, ‘de leading lady van de Franse televisie’, ‘mevrouw DSK’, ‘Anne Sinclair, de vrouw van Dominique Strauss-Kahn’, ‘de voormalige sterjournaliste’, ‘de “discrete, uiterst “gevoelige” Sinclair’, ‘als een vrouwelijke sfinx’, ‘als een Mona Lisa’, ‘de in New York geboren Joodse van Frans-

Amerikaanse nationaliteit', 'een kleindochter en erfgename van de steenrijke kunsthandelaar Paul Rosenberg', 'sterjournaliste voor televisiezender TF1', 'mediavedette', 'de erg bemiddelde Sinclair', 'een gevoelige vrouw'.

4.5.3 Nafissatou Diallo

'de dienstmeid', 'kamermeid Nafissatou Diallo', 'Diallo', 'het New Yorkse kamermeisje', 'het kamermeisje', 'het kamermeisje Nafissatou Diallo', 'een kamermeisje van hotel Meridien, de Guinese Nafissatou Diallo', 'zijn cliënte', 'de aanklaagster', 'kamermeisje', 'Nafissatou Diallo', 'het kamermeisje', 'een kamermeisje', 'het 32-jarige kamermeisje uit Guinee', 'de kroongetuige', 'de aanklaagster', 'de vrouw', 'een 32-jarige vrouw', 'een slachtoffer van seksueel geweld'.

4.5.4 DSK

'de socialist Strauss-Kahn', 'haar in seksschandalen wegzinkende man', 'de voormalige IMF-baas Dominique Strauss-Kahn', 'voormalig IMF-baas Dominique Strauss-Kahn', 'de voormalige voorzitter van het Internationaal Monetair Fonds', 'DSK, 'hun ooit gedoodverfde kandidaat voor de opvolging van Sarkozy', 'Strauss-Kahn', 'DSK', 'Dominique Strauss-Kahn', 'de verguisde Strauss-Kahn', 'de ex-IMF-topman', 'ex-IMF-topman DSK', 'een rokkenjager', 'de directeur-generaal van het Internationaal Monetair Fonds (IMF)', 'de voormalige IMF-baas en ooit gedoodverfde toekomstige president van Frankrijk', 'monsieur Sinclair', 'de Franse presidentskandidaat', 'Dominique Strauss-Kahn (62)', 'de directeur-generaal van het IMF', 'een groot varken', 'voormalig IMF-topman Dominique Strauss-Kahn', 'Frans presidentskandidaat', 'seksueel roofdier', 'een onverbeterlijke rokkenjager', 'haar man Dominique Strauss-Kahn', 'de baas van het IMF', 'mogelijk slachtoffer politiek complot', 'ex-IMF-topman en ex-favoriet voor de Franse presidentsverkiezingen', 'een hotelgast', 'Dominique Strauss-Kahn (63), de door seksschandalen besmeurde voormalige baas van het Internationaal Monetair Fonds', 'de gedoodverfde presidentskandidaat van de socialisten', 'de verbrande politicus', 'de man', 'de Franse voormalige IMF-directeur Dominique Strauss-Kahn', 'de uit running gevallen socialistische presidentskandidaat', 'de vroegere topman van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), 'universitair docent Dominique Strauss-Kahn', 'de voormalige baas van het IMF', 'een gekwetste man', 'een slordige man', 'een man die net een misdaad heeft gepleegd', 'de geplaagde Dominique Strauss-Kahn', 'de in New York voor seksueel geweld vervolgte socialist', 'een man van bijna twee keer haar leeftijd', 'Dominique', 'mijnheer Sinclair', 'de geplaagde ex-IMF-voorzitter', 'de voormalige socialistische presidentskandidaat', 'een man die seksueel geweld banaliseert', 'een seksuele predator', 'een bijzonder machtig man', 'haar man', 'een man die ter dood veroordeeld werd nog voor hij werd berecht', 'de in het beste geval libertijnse, in het slechtste geval

sekszieke DSK’, ‘de eminente socialist en voormalige minister van Economie’, ‘een souteneur’, ‘koppelbaas van orgieën met prostituees?’, ‘het beest’, ‘iemand die vrouwen min of meer als wegwerpmateriaal beschouwd en zichzelf als een vrouwenmagneet’, ‘de 62-jarige Fransman’, ‘depressieve Strauss-Kahn’, ‘een zieke man’.

4.5.5 Overige actoren

‘haar grootvader, Paul Rosenberg, de man die Picasso openbaarde’, ‘Paul Rosenberg, een man die artistieke genieën als Picasso, Bracque, Léger en Matissen op de kaart zette’, ‘collega-journaliste Valérie Trierweiler, de levensgezellin van François Hollande’, ‘opa Rosenberg, de vader van haar moeder’, ‘Fransman, artistiek beschermheer en handelaar’, ‘Robert Sinclair’, ‘opa Rosenberg, ‘de Fransen’, ‘niet-Fransen met een moslimachtergrond’, ‘Nicolas Sarkozy’, ‘PS-coryfee Julien Dray’, ‘Ségolène Royal en andere PS-toppers’, ‘de socialistische gasten’, ‘Hollande’, ‘de PS’, ‘Michel Taubmann, zijn officiële biograaf’, ‘een van de vrienden uit Lille, een hoge politiebeampte’, ‘feministen die hebben veroordeeld zonder de feiten te kennen’, ‘sommige feministes’, ‘de onder tussens uitzinnig nieuwsgierige Franse media’, ‘de feministen’, ‘de zelfverklaarde feministes’, ‘de flamboyante Arianna Huffington’, ‘La Huffington’, ‘de Belgische hoertjes voor DSK’, ‘de Franse bordeelhouder Dominique Alderweireld (64), ‘curator Geert Soetaert’, ‘een eenzaam Afrikaans hoertje’, ‘zaakvoerders Dominique Alderweireld en Guy Deroullers’, ‘Alderweireld en Deroullers’, ‘Alderweireld’, ‘een 38-jarige escortdame’, ‘twee zakenlui uit de omgeving van DSK, David Roquet en Fabrice Paszkowski’, ‘Jean-Christophe Lagarde’, ‘René Kojfer, de pr-man van het Carlton’, ‘de zakenlui en de politieman’, ‘als ”secretaresses” van Roquets bouwbedrijf vermomde meisjes’, ‘die vier’, ‘”deze secretaresses”’, ‘Jade, een van de prostituees’, ‘Jade’, ‘Alderweireld’, ‘Roquest, Paszkowski’, ‘de moordenaar’, ‘Dominique Alderweireld (62)’, ‘Dodo la Saumure’, ‘Dodo de Pikel’, ‘Thomas Gilles, zijn advocaat’, ‘mijnheer Alderweireld’, ‘Dodo’, ‘zijn vriendin Béatrice Legrain’, ‘Jean-Jacques Martin, een meervoudige gangster-moordenaar’, ‘Martin’, ‘de pooier boven pooiers’, ‘de pooier, de moordenaar en pooiersliefje Legrain’, ‘zijn’ meisjes’, ‘Christophe Snyckerte, de advocaat van pr-man Kojfer’, ‘de twee politiemannen’, ‘Snyckerte’, ‘Thomas Gillis’, ‘Gillis’, ‘Belgische prostituee Jade’, ‘de in België wonende Fransman Dominique Alderweireld’, ‘Adam Smith’, ‘Berlusconi’, ‘prostituees’, ‘Berlusconi en Strauss-Kahn’, ‘publieke personen’, ‘gewone burgers’, ‘een Hongaarse econome’, ‘de Franse vrouwenorganisaties’, ‘het echtpaar’, ‘Cecilia, de voormalige echtgenote van Sarkozy’, ‘het echtpaar Strauss-Kahn, ‘de rechter’, ‘Depardieu’, ‘de Amerikaanse regisseur Abel Ferrara’, ‘twee Franse vedetten: Gérard Depardieu en Isabelle Adjani’, ‘Ferrara’, ‘de regisseur’, ‘Adjani’, ‘de Strauss-Kahns’, ‘prostituees’, ‘Patrice Paszkowski, een Noord-Franse zakenman, PS-militant en organisator van Libertijnse avonden voor DSK’, ‘de Europese

Centrale Bank', 'een Franse delegatie', 'de delegatie', 'les copines', 'Sylvie', 'Jade en Catherine', 'Paszkowski', 'Dominique Alderweireld', 'een prostituee', 'Jean-Christophe Lagarde, een jonge politiecommissaris uit Rijsel', 'de meisjes', 'Alderweireld, alias, 'Dodo La Saumure'', 'commissaris Lagarde', 'Béatrice Legrain, de partner van Alderweireld', 'Le Monde', 'le matériel', 'de libertines', 'copines' ('vriendinnen') en 'petites' ('kleintjes)', 'het materieel', 'DSK's raadslui', 'Franse vrouwen', 'de Franse vrouwenbeweging', 'journaliste Sylvie Kauffmann', 'Ségolene Royal, 'Olivia Cattan, voorzitter van Paroles des femmes', 'Osez le Feminisme', 'de New Yorkse rechter', 'voorzitter Caroline de Haas', 'de aanklaagster', 'aanklaagster in verkrachtingszaken', 'Sylvie Kauffmann, redactiechef bij Le Monde', 'Journalistes Clémentine Autain en Audrey Pulvar, 'de vrouwenbeweging', 'de Fransen', 'vrouwen die het slachtoffer werden van een verkrachting', 'verkrachte vrouwen', 'Edward Jay Epstein', 'John Sheehan, een veiligheidsexpert van Accor', 'René-Georges Query', 'de veiligheidsdienst van de Franse president Sarkozy', 'UMP-leider Jean-François Copé', 'minister van Binnenlandse Zaken Claude Gueant', 'Sarkozy-aanhang', 'zijn vijanden in de Franse politiek', 'de huidige president Nicolas Sarkozy', 'mensen die zijn kansen op het presidentschap wilden ondermijnen', 'zijn Franse politieke tegenstanders', 'zijn vijanden', 'het echtpaar Strauss-Kahn', 'Henri Guiano, voornaamste adviseur van president Sarkozy', 'DSK en zijn vrouw', 'het echtpaar DSK', 'Gerry Rice, een woordvoerder van het Internationaal Monetair Fonds', 'de dertigjarige Florence', 'Henri Guaino, topadviseur van Sarkozy', 'ankervrouw Claire Chazal', 'Céline Bracq van opiniepeilingsbureau BVA', 'Bracq', 'de PS', 'de politicologe', 'Gisèle Halimi, een populaire, feministische topadvocate', 'de Franse journaliste Tristane Banon', 'Nico Carpentier, professor mediastudies', 'Europarlementsleden', 'de Luxemburgse premier Jean-Claude Juncker', 'Jean-Christophe Cambadélis, volksvertegenwoordiger voor de PS en vriend van DSK', 'François Hollande', 'PS-kopvrouw Martine Aubry', 'de openbaar aanklager', 'Tristane Banon', 'zijn tweede vrouw, Brigitte Guillemette', 'Camille, haar dochter', 'Camille', 'jong journalistje van 24 jaar', 'journalistje', 'Anne-Caroline', 'le petit soldat Banon', 'de advocaat van de vrouw, Kenneth P. Thompson', 'Joan Illuzi-Orbon, de hoofdaanklaagster in de zaak', 'de verdediging', 'de advocaten van de verdediging', 'Strauss-Kahn en het kamermeisje', 'zijn advocaten', 'Patrick Poivre d'Arvor', 'Anne Mansouret, de moeder van Banon', 'Piroska Nagy, de Hongaarse econome die door Strauss-Kahn tot seks zou zijn gedwongen (..)', 'Mansouret', 'Banon (32)', 'Brigitte Guillemette, de tweede vrouw van Strauss-Kahn', 'de peetmoeder van Tristane Banon', 'Camille, dochter van Guillemette en Strauss-Kahn', 'toekomstig presidentskandidaat Hollande', 'Anne Mansouret', 'Anne Mansouret en haar dochter Tristane Banon', 'twee prostituees', 'Florence' en 'Mounia', 'escortmeisje', 'meisjes die zichzelf voorstelden als de maîtresse van Strauss-Kahn', 'Dominique Alderweireld, een voormalige pooier die meisjes zou hebben geleverd aan DSK', 'de voor prostitutie en mensenrechtenschendingen

gearresteerde Alderweireld’, ‘kamermeisjes’, ‘de Franse sterfilosoof Bernard-Henry Lévy, een intieme vriend van Strauss-Kahn’, ‘DSK en Sinclair’, ‘Elisabeth Badinter, vrouwenrechtenverdedigster en echtgenote van de voormalige Franse minister van Justitie Robert Badinter’, ‘pas verkozen president Sarkozy’, ‘Sarkozy’, ‘een naakte prostituee’, ‘eender welke naakte vrouw’, ‘hoeren’, ‘callgirls’, ‘een Duitse bondspresident’, ‘vicepremier André Cools’, ‘Tindemans’, ‘Boudewijn’, ‘zijn opvolgster en landgenote Christine Lagarde’, ‘Michel Rocard, PS-partijgenoot en oud-premier van Frankrijk’, ‘de Fransman die onder socialistisch president Mitterrand premier was’, ‘de tenoren van de PS’, ‘oud-premier’, ‘de advocaten van DSK’, ‘Benjamin Brafman, advocaat van de ‘duizelingwekkend knappe’ DSK’.

4.5.6 Discoursanalyse

Zoals blijkt uit de beschrijving en hun rollen, zijn DSK en Anne Sinclair de hoofdactoren in deze groep artikelen. De laatstgenoemde actor speelt een nadrukkelijk aanwezige rol. Speciale aandacht gaat dan ook uit naar zowel haar persoonlijke als professionele leven. Dat zien we voornamelijk in de drie portretten (MRZ1, MRZ4 en MRZ7). Daarnaast nemen de rechterlijke instanties, andere personen met publieke functies en mensen die deel uitmaken van een bepaald netwerk een plek in. De keuze van zelfstandige naamwoorden, adjectieven, werkwoorden en bijwoorden is opvallend in deze groep. Er worden veel juridische termen benoemd, waardoor het thema ook als zodanig in een strafrechtelijke sfeer wordt getrokken. Dan gaat het onder meer over termen als ‘het strafproces, de rechtszaak, de rechtszaak en de strafrechtelijke zaak’. Andere woorden houden verband met een verwant domein binnen het rechtsprocedureel onderzoek en daarbij vallen de woorden ‘verkrachting’, ‘het toebrengen van lichamelijk letsel en vrijheidsberoving’ op.

4.5.6.1 Acht korte berichten

In de reeks korte berichten worden naamgeving en referentie consequent toegepast in de korte berichten. Vooral de hoofdactoren worden expliciet benoemd en dat zijn in dit geval: DSK en Anne Sinclair. Dat kan men al aflezen aan het aantal namen dat aan deze personen worden toegekend.

Daarnaast is modaliteit in de vorm van de modale hulpwerkwoorden zullen, kunnen, willen, moeten en mogen en de werkwoorden die tot epistemologische modaliteit worden gerekend een veelvoorkomend onderzoeksgegeven. De variabele wordt met name gebruikt om zeer duidelijke en heldere stellingen weer te geven, maar ook om nog niet volledig getoetste/geverifieerde veronderstellingen voorzichtig uit te drukken. Daarnaast geven de modale werkwoorden een oordeel over de actoren of gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden. In andere artikelen worden de werkwoorden gebruikt om de wens en mening van een actor tot uitdrukking te brengen.

In MRZ2 drukt de onvoltooid verleden toekomstige tijd een stelling met voorzichtigheid uit: *‘Sinclair zou haar man gevraagd hebben hun Parijse appartement te verlaten’*. In MRZ9 geeft modaliteit uitdrukking aan de (veronderstelde) wens van de actor DSK: *‘Depressieve Strauss-Kahn wil zich laten behandelen’*. In MRZ16 ondersteunt modaliteit de aantijging van de ene actor jegens de andere. *‘DSK: ‘Seksschandalen zijn georkestreerd door Sarkozy-aanhang’*. In veel van de overige artikelen wordt modaliteit enkel toegepast om feitelijke gebeurtenissen weer te geven. Voorbeelden hiervan zijn: *‘DSK was daar burgemeester van 1995 tot 1997’* (MRZ19) en *‘Strauss-Kahn wordt vrijgesproken (..)’* (MRZ21) en *‘De aanklachten zijn geseponeerd’* (MRZ30).

4.5.6.2 Tien lange berichten

In de twaalf langere berichten over de media-aandacht rondom de DSK-affaire treden modaliteit en het ideologisch vierkant van Van Dijk op de voorgrond. In ieder artikel zijn beide onderzoeksgegevens afzonderlijk terug te vinden. Modaliteit wordt in de meeste gevallen gebruikt om uiting te geven aan de feitelijke stand van zaken met betrekking tot de beschreven gebeurtenissen. Daarnaast komt het ook voor dat een van de modale hulpwerkwoorden enkel een mogelijkheid uitdrukt of de wens van een actor om iets een feit te laten worden. In het laatste geval gebeurt dit in de vorm van citaten die een bepaalde situatie nader illustreren. Daarnaast valt het op dat modaliteit met regelmaat wordt gecombineerd met het ideologisch vierkant. In een dergelijke context nemen de uitlatingen in waarschijnlijkheid/feitelijkheid toe.

In MRZ3 vormt de volgende zin een voorbeeld van de bovengenoemde combinatie: *“‘Zoals zo vaak bij DSK worden het nuttige en het aangename verenigd’”. Wat volgt op de besprekingen is een avond van libertijnse bedavonturen’*. Modaliteit construeert in deze zin de feitelijke en tevens ligt de nadruk op de herhaaldelijkheid (‘zoals zo vaak bij DSK’) van de veronderstelde gebeurtenis. De woordkeuze voor ‘libertijnse bedavonturen’ wijst verder op een meervoudig scenario.

MRZ14 vormt een helder voorbeeld van het ideologisch vierkant en dat lijkt te verklaren vanuit het feit dat het artikel een opiniestuk vormt. Daar het een meninggevend genre is, hoeft het niet te verbazen dat de journalisten de ruimte nemen om hun betoog uiteen te zetten. Het artikel biedt een podium aan de sociale problematiek rondom seksueel geweld in het algemeen. *‘Onze gedachten voor het kamermeisje betroffen niet zozeer Nafissatou Diallo, maar alle vrouwen die in een oorverdovende stilte het slachtoffer zijn van seksistisch geweld’*. In dit opiniestuk wordt de relationele waarde ‘we’ ingezet om namens een beweging te spreken: ‘de feministen, de vrouwenbeweging’. Dit gebeurt op dezelfde manier in MRZ28. *‘DSK en het kamermeisje’ gaat alle vrouwen aan’*.

4.5.6.3 Twee verslagen

In beide verslagen wordt het ideologisch vierkant van Van Dijk in iedere afzonderlijke alinea gebruikt. In het verslag wordt er achtergrond gegeven bij de nieuwsfeiten en stellingen aannemelijk gemaakt door middel van (eigen) argumenten. Er wordt gebruikgemaakt van de positieve zelfvertegenwoordiging en een negatieve ander-vertegenwoordiging. Beschrijvingen in MRZ13 als ‘ongewone seksuele appetijt’ en ‘Strauss-Kahn wilde op die manier stoom afblazen’ vertrekken vanuit een bepaald standpunt over de persoon in kwestie en drukken daarmee zijn wens uit. In het andere verslag worden prostituees aan het woord gelaten met wie DSK wordt vermoed contact te hebben gehad op structurele basis. Het ideologisch vierkant ondersteunt hierin het beeld dat DSK zich gewelddadig opstelde tegenover de aanklaagster en feitelijk gebruikmaakte van de diensten van een prostitutienetwerk, waarvoor de vrouwen effectief aanzienlijke bedragen ontvingen (MRZ26).

4.5.6.4 De reportage/interview

Voor de reportage geldt hetzelfde als voor het verslag. De journalist krijgt de ruimte om het onderwerp uiteen te zetten en uit te diepen. Het gaat om een interview met een van de aanklagers van DSK gedurende de DSK-affaire: Tristane Banon. De journalist besteedt drie volle pagina’s aan het interview, waarin door de ogen van de interviewee een beeld ontstaat van DSK. Doorheen het hele artikel is het ideologisch vierkant en modaliteit sterk vertegenwoordigd.

4.5.6.5 Zes portretten

In vergelijking met de korte berichten, de lange berichten en de reportage komt het ideologisch vierkant relatief veel voor in de reeks portretten. Daarnaast laten de portretten een grote verscheidenheid zien met betrekking tot alle onderzoeksgegevens. In MRZ4 zien we dat het ideologisch vierkant wordt gebruikt om het standpunt van de actor Anne Sinclair tegenover die van een groep te plaatsen, in dit geval de feministische beweging in Frankrijk. ‘Over de ‘zelfverklaarde feministes’ die haar verbanden omdat ze bij een man als DSK bleef, zegt ze: “Ik voel echt geweld in hun reacties. Maar als zij ontgoocheld zijn in mij, is dat hun probleem”’. In MRZ7 schetst hetzelfde onderzoeksgegeven een expliciet beeld van deze actor. De titel opent de tekst met woorden die zowel Anne Sinclair als DSK duidelijk portretteren: ‘de machtige muze van een rokkenjager’. De vrouw wordt figuurlijk afgebeeld als een deskundige journaliste die het hoofd koel wist te houden tijdens de DSK-affaire en de verontwaardiging die haar ten deel viel toen ze besloot hem te (blijven) steunen. Het beeld van ‘een koele kikker’ blijft overeind bij het invoegen van citaten van de vrouw als respons op het overdreven machogedrag dat haar echtgenoot aan de dag legt is dan ook: “Voor een

politicus is het belangrijk om te kunnen verleiden”. De overige portretten sluiten verder aan bij het gegeven beeld van de vrouw.

4.5.6.6 Vier commentaar/opiniestukken

In MRZ6, 28, 29 en MRZ31 focussen de auteurs op de seksuele overtredingen die DSK zou hebben begaan in de Carlton-affaire. Hier kadert het ideologisch vierkant deze actor in een minder neutraal beeld dan de overige actoren. In het eerstgenoemde artikel wordt de man middels betrouwbaar bewijs beschreven als een politicus met oversekste, maniakale trekken die vrouwen met geweld benadert. In de artikelen maken de auteurs het genoemde beeld duidelijk via stijlfiguren.

De volgende getuigenis komt van een van de prostituees “*DSK was brutaal, je voelde dat hij hield van gewelddadige seks*”, maar het standpunt van het pooiernetwerk met wie hij in contact stond sluit daarbij aan: “*Ik weet het, het is een groot varken*”.

In de tweede plaats zien we het gebruik van de relationele waarden ‘wij’ en ‘je’. In MRZ6 zijn hoofdzakelijk modaliteit, relationele waarden en stijlfiguren aanwezig. De auteur koos ervoor dit artikel op een anekdotische manier te wijden aan de manier waarop mensen hun reputatie schenden en hij neemt de DSK-affaire als voorbeeld. Voorbeelden van de relationele waarden zijn: ‘*Het belangrijkste onderdeel van het sociale kapitaal dat wij allen bezitten is onze reputatie, onze goede naam*’ en ‘*wij moeten ons dus beter voordoen dan wij zijn* (..)’. ‘*Wij zijn slaven van onze hartstocht*’.

In de derde plaats worden er stijlfiguren gebruikt. Het volgende voorbeeld laat dit zien: ‘*Zoals ik al duidelijk maakte, zijn een goede planning, een efficiënte uitvoering en het vermogen een geheim te kunnen bewaren noodzakelijk*’, een poging om op een ironische en sarcastische manier duidelijk te maken hoe men een dubbelleven kan leiden (MRZ6).

In MRZ28, 29 en 31 wordt DSK’s verklaring inzake het prostitutienetwerk onder andere weerlegd en in het belachelijke getrokken met eufemismen, ironie en sarcasme: ‘*Hoeren hebben de onweerstaanbare drang om te laten zien dat ze hoeren zijn*’ en ‘*Een man die naar seksfuiven gaat kan er toch niet aan doen dat hij meedoet aan praktijk die mogelijk met de uitbuiting van vrouwen te maken hebben?* (..) *Er kwamen in hotel Carlton in Rijsel gewoon wat naakte vrouwen op hem af want hij is een vrouwenmagneet*’.

4.5.7 De journalistieke genres

Van de eenendertig artikelen zijn er acht korte nieuwsberichten, tien lange, één lange reportage, zes portretten, twee verslagen en vier commentaar/opiniestukken. Van de lange artikelen zijn er drie langer dan één pagina. Het interview met Tristane Banon is opvallend lang met drie volle pagina's en ook bij de portretten zitten artikelen waarin uitgebreid wordt ingegaan op een bepaald profiel, zoals dat van Anne Sinclair.

5. Discussie

In dit hoofdstuk worden de resultaten teruggekoppeld aan de literatuurstudie en de doelstelling van het onderzoek. Daarmee hoop en tracht ik ideologie te hebben blootgelegd en discours te kunnen benoemen.

5.1 Gender, seksueel geweld en hegemonie

De onderzoeksgegevens geven blijk van een discours dat door middel van het ideologisch vierkant van Van Dijk wordt gemedieerd. Dit discours polariseert de representatie van in –en outgroepen, waarbij de ingroep in dit geval wordt gevormd door Nafissatou Diallo en de outgroep door DSK. Toch werkt dit conceptuele kader ook in de tegenovergestelde richting. Een zeer scherp voorbeeld van veroordeling is: *‘Dat de slachtoffers in het algemeen in schaamte leven en proberen te overleven, na deze daad van dominantie van het ene geslacht ten opzichte van het andere. Verkrachting is de ontkenning van de wil van de andere. Het verwoest een menselijk leven. Machismo richt overal schade aan, zowel thuis als op de werkplek’* (MRZ14). Anderzijds zijn er vooronderstellingen die het discours verder vormgeven. Dit onderzoeksgegeven draagt vooral bij aan de feitelijkheid van bepaalde gebeurtenissen. Tezamen geven de variabelen blijk van een genderdiscours waarin man/vrouw relaties worden belicht en bekritiseerd.

Een ander thema binnen deze selectie van artikelen is de sociale problematiek rondom seksuele intimidatie en geweld. Het bespreken van dit sociale probleem middels deze artikelen kadert in de methode van CDA. In de opiniestukken van paragraaf 4.5 (MRZ) snijden de auteurs het sociale vraagstuk expliciet aan in de wij-vorm en daarmee vertrekken de auteurs vanuit de aanname dat dit probleem zich op grotere schaal dan enkel de politieke instellingen in een Europese samenleving voordoet. DSK’s veronderstelde vergrijpen kaderen in een grotere context van laakbaar maar geaccepteerd gedrag onder bepaalde politieke kringen en dat wordt door de auteurs veroordeeld. De getuigenissen van prostituees en Tristane Banon vullen het beeld van een persoon met weinig respect jegens vrouw in het algemeen verder aan. De reportage trekt de veralgemening verder door door te spreken over een cultureel verschijnsel. Het effect van deze connotatie is groot. De auteur stelt daarmee dat dit betrekking heeft op iets dat is doorgedrongen tot meerdere sociale structuren in de samenleving en daarmee een deel van de (Franse) samenleving an sich representeert. Met deze associatie wordt buiten de driehoek van personalisatie getreden en dit speelt zich dan ook op een nog abstracter niveau van het discours af. Het probleem past binnen de productie van machtsmisbruik en dominantie (hegemonie), van het ene geslacht tegenover het andere. Een duidelijk voorbeeld daarvan is: *‘Voor Fransen was handtastelijkheid lange tijd geen onderwerp’*.

Een ander belangrijk thema dat hier aan de kaak wordt gesteld is sociale ongelijkheid. En deze ideologische gelaagdheid dringt door tot meerdere sociale structuren in de samenleving. In de groep artikelen ND, maar ook in de portretten waarin Nafissatou Diallo wordt beschreven, valt het op dat de vrouw buiten slachtoffer ook past binnen de omschrijving van een persoon met een smetteloze reputatie die een zeer bescheiden en eenvoudig leven leidt.

5.2 Een politiek discours

Naast het genderdiscours zijn er ook een (gepersonaliseerd) politiek discours en een discours van machtsrelaties ontdekt in deze krant. In paragraaf 4.2 (HP) bewijst de analyse dat de onderwerpen gepersonaliseerd worden. Dit gebeurt door het veelvuldig benoemen van de sociale actoren. Het valt daarbij op dat de actor DSK via de naamgeving en referentie negatief wordt geportretteerd en daarmee past dit in het personaliseren van een politiek onderwerp als de DSK-affaire. Het schandaal was inherent politiek gezien de functie van DSK, maar het wordt ook extra politiek afgebeeld door de manier waarop de sociale actor wordt benoemd. Dat gebeurt vaak in zijn functie als (ex)hoofd van het Internationaal Monetair Fonds. Zijn reputatie loopt ook schade doordat zijn gedrag als ‘slecht’ wordt beoordeeld. Zijn politieke identiteit is fluïde: in het ene artikel wordt hij het slachtoffer van een ‘ware lynchpartij in de media’ genoemd en in een ander artikel wordt naar hem verwezen met ‘de baviaan’ en ‘de monsters’ die ‘deel zou hebben uitgemaakt van een prostitutienetwerk’ (HP15).

5.2.1 Mediatisering, macht en moraliteit

Daarnaast valt het op dat de beschrijving van een specifieke groep actoren (de verdediging van DSK) getuigt van op de politieke vorm van mediatisering en het concept zelfprestatie in de ondersteunende achtergrondverhalen die zich afspelen in de openbare ruimte. Met ‘*Dat begrip wordt in Frankrijk erg breed gezien*’ wordt een zogenaamde algemene ideologie over prostitutie neergezet.

De relatie tussen taal en macht treedt ook sterk naar voren. Dit discours wordt in deze groep artikelen vooral gemedieerd via het ideologisch vierkant van Van Dijk, dat in twee richtingen werkt. Dat wil zeggen dat de in –en outgroepen geen vaste rol aannemen; ze wisselen van positie. DSK wordt dan als dader geportretteerd en aan de andere kant zwakt dit beeld weer af en is hij misschien eerder een slachtoffer, omdat de ‘daadwerkelijke’ slachtoffers (van seksueel geweld) van laster worden beschuldigd. De relatie wordt ook duidelijk door modaliteit, dat de gebeurtenissen en aantijgingen feitelijk maakt en daarmee de macht uitdrukt van de stellingen waarin dit onderzoeksgegeven voorkomt.

De lexicaal studie in paragraaf 4.3 (ND) laat verder ook zien dat er werkelijk sprake is van een discours dat machtsrelaties blootlegt; in dit geval tussen de dader ‘DSK en het ‘slachtoffer’ Nafissatou Diallo’.

De overrepresentatie van de actoren DSK en Diallo doet zich opnieuw voor in paragraaf 4.4 (De vrijlating). De macro-elementen van CDA die zich presenteren zijn vooronderstellingen, mentale modellen en modaliteit. Ze dragen bij aan feitelijke weergave van de DSK-affaire. Het discours is ook terug te vinden in de lexicale studie. Opvallend daarbij zijn de geciteerde stukken tekst in de artikelen. Verder worden er ook veel bezittelijke naamwoorden gebruikt die bijdragen aan de feitelijke/geloofwaardigheid van de uitlatingen. Het lijkt hierbij uiterst tactvol vanuit journalistiek standpunt om juist die citaten op te tekenen die vol ideologie zitten.

De alom aanwezige positie van rechterlijke instellingen valt daarnaast ook op. Zelfstandige naamwoorden, adjectieven en bijwoorden plaatsen het thema in een juridische context. Daarnaast positioneert het ideologisch vierkant DSK onvermoeibaar in het beeld van een man die geweld haast verheerlijkt en de aantijgingen over deelname aan een prostitutienetwerk raken in grote mate aan het onderwerp macht (en moraliteit). De naamgeving en referentie over de actor in combinatie met modaliteit en het ideologisch vierkant verbinden het concept met moraliteit. Naamgeving en referentie beschrijft de actor vaak in zijn politieke functie en de rest van de onderzoeksgegevens verbindt die aan machtsmisbruik en geweld. De gegevens onderschrijven ook dat dit discours historische wortels heeft en daarmee vormen ze een typisch product van CDA.

5.2.2 Personalisatie en zelfprestatie

De data bewijzen dat dit politieke schandaal gepersonaliseerd werd. Actoren en informatie uit privélevens van personen werden aangevoerd in de verdediging van meerdere partijen. Dit verschijnsel wordt ook wel zelfprestatie genoemd.

In paragraaf 4.3 (ND) neemt de personalisatie van het onderwerp bijvoorbeeld verder toe doordat er voor het eerst in deze groep artikelen de familie van het kamermeisje Nafissatou Diallo wordt genoemd. Naast de privésfeer van DSK wordt dus ook het privéleven van de tegenpartij belicht. De ondersteunende achtergrondverhalen verplaatsen de zaak naar de publieke ruimte en daarmee past ze in het proces van strategische projectie van het private leven in de openbare ruimte en de journalistieke onthullingen over privélevens (zie figuur 2, pag. 7 - *Political Persona and Spheres of Action*).

Paragraaf 4.5 verschilt van alle vorige paragrafen in de zin dat er anderen actoren op de voorgrond treden. Dat zijn DSK en Anne Sinclair. Personalisatie van het politieke wordt in deze groep vervolledigd en komt verhoudingsgewijs dan ook het meeste voor. Er gaat veel aandacht uit naar het persoonlijke leven van de vrouw. Dit past wederom binnen het model van Corner (2013), dat de overdracht van privéinformatie naar de publieke sfeer en die van politieke instellingen voorstelt. Er is dus zowel sprake van strategische projectie van het privéleven in de publiciteit als van een

wisselwerking tussen het privéleven met haar rol in de politieke instellingen (als vooraanstaande journaliste).

Kortom, zijn gedrag wordt als slecht beoordeeld en zijn politieke identiteit lijdt hieronder. Buiten de gebeurtenissen die zich mogelijk in de privésfeer afspeelden, maakt het discours ook handig gebruik van de bijkomende verdenking van pooierschap. Deze vorm van *zelfprestatie* tilt het schandaal naar een hoger niveau en vanaf dat moment wordt zijn reputatie ook ernstig ondermijnd. Het element van strafbaarheid is hierin ook van belang. Was de aanvankelijke affaire toen nog geen schandaal, dan werd het wel een spektakel door de bijkomende beschuldigingen over betrokkenheid bij een prostitutienetwerk, dat van ‘callgirls’ gebruik zou hebben gemaakt en wiens praktijken in verband werden gebracht met ‘groepsverkrachting’.

6. Besluit

Dit onderzoek ging over de beeldvorming rondom de DSK-affaire, die in de periode van 14 mei 2011 en 30 juni 2012 het algemene publiek bereikte via de media. De aanleiding voor deze studie vormde de interesse naar de manier waarop de krant *De Morgen* een beeld tot stand laat komen over de affaire en spilfiguren hierin. Er is met deze studie getracht een nuttige bijdrage te leveren aan discoursvorming over politieke (seks)schandalen in de media. Daarmee tracht ik te hebben bijgedragen aan het blootleggen van ideologie in de beeldvorming van *De Morgen* over een politiek schandaal. Uiteindelijk hoop ik daardoor in dit afsluitende hoofdstuk tot algemene inzichten over de relatie tussen berichtgeving in de media en politiek (in het algemeen) te komen.

De keuze ging uit naar een kwalitatieve analyse van vijfenzeventig krantenartikelen in *De Morgen*. De basis voor dit onderzoek vindt zijn grondslag in een selectie van onderzoeksgegevens die tot de methode van CDA behoort. Een bijzonderheid in de methodologie vormt de enkele onderzoekseenheid. Hiervoor is gekozen omdat de voorkeur werd gegeven aan een grondige en diepere analyse van de onderzoeksgegevens dan bijvoorbeeld, een vergelijkende studie. Een ander detail in de methodologie is de opdeling in sleutelmomenten van de affaire. Dit zijn respectievelijk ‘De inbeschuldigingstelling’ (DIS), ‘Het proces’ (HP), ‘Nafissatou Diallo’ (ND), ‘De vrijlating’ (DV) en ‘De media-aandacht rondom de zaak’ (MRZ). Deze afweging is gemaakt om het onderzoek overzichtelijk te houden.

6.1 De meest centrale resultaten

Op basis van de bevindingen die hieruit zijn voortgekomen zijn er conclusies getrokken en in dit hoofdstuk wordt het geheel aan resultaten en de overkoepelende thema’s nog eens op een rij gezet. De meest centrale resultaten uit deze studie zijn terug te herleiden naar zeven van de acht onderzoeksgegevens, te beginnen met de lexicale analyse, die een verscheidenheid aan zelfstandige naamwoorden, werkwoorden en bijwoorden laat zien.

De lexicale studie leidt er onder meer toe dat er een beladen sfeer wordt gecreëerd die vol zit met connotaties. In een groot deel van het corpus ontstaat daardoor de strafrechtelijke context van het schandaal. In andere delen komt de politieke context meer aan bod en weer in andere artikelen vormt de lexicale analyse de bodem voor een plastische reconstructie en voorstelling van het veronderstelde strafbare feit.

Daarnaast kadert naamgeving en referentie de hoofd –en overige actoren in een bepaalde positie. DSK en het vermeende slachtoffer van de affaire Nafissatou Diallo spelen daarin de grootste

rollen. De bijrollen worden vertolkt door personen die beide actoren in de rechtszaak verdedigen en andere rechterlijke instanties. Ook mensen uit de privésfeer van beide hoofdactoren vervullen een functie. Naamgeving en referentie in combinatie met het ideologisch vierkant en modaliteit leiden tezamen tot een overwegend negatief beeld over DSK: dat van een man die zichzelf niet onder controle heeft en seksueel geweld niet schuwt. Het beeld is onmiskenbaar negatiever dan dat van Nafissatou Diallo. Toch komt zij niet altijd beter uit de verf. Hoewel er bewijzen worden aangedragen voor haar beschuldigingen, suggereert het discours dat er een zweem van 'onbetrouwbaarheid' rondom haar getuigenis blijft hangen gedurende het proces.

Van de onderzoeksgegevens neemt het ideologisch vierkant een bijzondere rol in omdat de in- en outgroepen geen vaste rollen aannemen. Het conceptuele kader werkt in beide richtingen. Concreet betekent dat DSK dan weer de rol van 'dader' krijgt toegedicht en dan weer in andere artikelen eerder 'slachtoffer' is. De positieve zelfvertegenwoordiging en negatieve ondervertegenwoordiging wordt aangewend om dezelfde actoren positief dan wel negatief te presenteren, waardoor de 'in – en outgroep' tegenover elkaar komen te staan. Het effect werkt in beide richtingen, gezien de in- en outgroep geregeld van rol wisselen. Het is verder ook niet ongebruikelijk om dit onderzoeksgegeven terug te vinden in de vorm van geciteerde stukken tekst. De polarisatie van de in en –outgroep is typerend voor het discours dat doorheen het hele corpus is te vinden. Het maakt van de actor DSK onder andere een 'dader' en van Nafissatou Diallo een 'slachtoffer'.

Stijlfiguren zoals eufemismen, hyperbolen, ironie en sarcasme worden door de auteurs gebruikt om Dominique Strauss-Kahn en de opschudding rondom de zaak te ridiculiseren. Ook bij de actor Anne Sinclair, zijn toenmalige partner gebeurt dit. Opvallend genoeg vindt dit niet plaats bij de beschrijving van de actor Nafissatou Diallo. Vooral in het meninggevende genre van het opiniestuk worden ironie en sarcasme ingezet.

Nominalisaties spelen de kleinste rol in het geheel aan data. Dit houdt in dat een proces wordt veranderd in een zelfstandig naamwoord. Dit komt relatief weinig voor en heeft geen aanzienlijke invloed op het discours.

Relationele waarden drukken een gezamenlijk ideologie uit. Uit de studie blijkt dat dit onderzoeksgegeven wordt aangewend om vanuit de samenleving an sich te spreken. In die zin gaat er een soort van moraliteitsbesef uit van dit soort uitspraken ('*Wij zijn slaven van onze hartstocht*'). Dit onderzoeksgegeven wordt ook aangewend om vanuit feministisch standpunt te spreken ('*Waar we over moeten debatteren, is niet wat er in de suite van het Sofitel gebeurd is. Het is de receptie van het evenement die belangrijk is (..)*') en '*We mogen dat debat niet uit de weg gaan*'). Het moet gezegd worden dat dit onderzoeksgegeven zich beperkt tot de lange artikelen waarin de auteurs dieper mogen uiteenzetten.

Modaliteit is daarentegen het meest voorkomende onderzoeksgegeven. Het komt in iedere sleutelrol van het schandaal voor. Hoewel epistemologische en deontologische modaliteit worden onderscheiden in dit onderzoek, dragen ze wel beiden toe aan de wenselijkheid, waarschijnlijkheid en mogelijkheid van de beschreven gebeurtenissen. Tegen de achtergrond van een strafrechtelijke en civiele procedure lijkt dit logisch. Daarnaast valt in het oog dat modaliteit wordt gebruikt in combinatie met het ideologisch vierkant. Deze combinatie wordt voornamelijk ingezet ten nadele van de reputatie van hoofactor DSK. Het schandaal lijkt daarmee naar een hoger niveau te worden getild en zijn politieke identiteit lijdt daardoor schade.

Ten slotte komen de vooronderstellingen in drie van de vijf sleutelmomenten voor en ze spelen daarmee een redelijke rol in de analyse. Ze worden toegepast in de vorm van w-vragen (waarom, wie, wat en wanneer) en de bezittelijke voornaamwoorden ‘(..) *die in mijn onschuld geloofd hebben*’).

6.2 Onderzoeksvragen

Met deze resultaten kunnen de onderzoeksvraag en deelvragen van dit onderzoek worden beantwoord. De onderzoeksvraag luidt als volgt: **Op welke manier geeft *De Morgen* een beeld over de sleutelmomenten in de DSK-affaire?** Om deze vraag te beantwoorden is het belangrijk te beginnen met het beantwoorden van de deelvragen: **Welke actoren komen aan bod in de berichtgeving?** (*Hoe worden de actoren beschreven en welke rollen vervullen ze?*). **En welke journalistieke genres komen aan bod?**

De actoren die aan bod komen in de berichtgeving van *De Morgen* worden verdeeld in de hoofdactoren enerzijds, DSK en Nafissatou Diallo en de overige actoren, die een minder prominente rol spelen. Onder deze categorie verstaan we alle actoren die aan de rechtszaak verbonden waren, zoals het Amerikaanse openbaar ministerie, de procureur-generaal, het parket, de openbaar aanklager, maar ook de journaliste Tristane Banon, die DSK zijdelings ook nog aanklaagde voor poging tot verkrachting. Een andere actor op een ondergeschikt niveau is Anne Sinclair (DSK's ex-vrouw) en personen uit het vermeende 'prostitutienetwerk' waarvan DSK deel zou hebben uitgemaakt (andere toppolitici, prostituees en callgirls). Daarnaast is er nog een kleine groep actoren die uit het privéleven van hoofdactoren komen en regelmatig genoemd worden in het kader van de strafzaak die tegen DSK liep. Het gaat dan om de ex-vrouw van DSK en familieleden van Nafissatou Diallo.

De beschrijving van de actoren loopt uiteen. De hoofdactoren worden doorheen het corpus afwisselend zowel positief als negatief beschreven. Opmerkelijk aan de beschrijving is dat beiden vaak in hun ambtelijke functie worden benoemd. Bij DSK komt dat neer op zijn ex-functie als directeur van het Internationaal Monetair Fonds en voormalig presidentskandidaat in Frankrijk en bij

Nafissatou Diallo in haar (toenmalige) functie als kamermeisje van het Sofitel in New York. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn ‘de voormalige baas van het IMF’, ‘Frans presidentskandidaat’, ‘de topman’. Voorbeelden van de beschrijving van de vrouw zijn ‘New Yorks kamermeisje’, ‘de dienstmeid’ maar ook als ‘de kroongetuige’, het ‘veronderstelde slachtoffer’ en ‘de aanklaagster’.

Deze figuren worden tevens door de onderzoeksgegevens in bepaalde rollen gedrukt. Voor DSK is dat in een overwegende meerderheid van de gevallen de rol van dader en voor Nafissatou Diallo is dat de slachtofferrol. Het valt daarnaast ook op dat DSK in vergelijking met de vrouw vaker in een negatief daglicht wordt gezet door de journalisten. Het gaat dan om termen als ‘een man die zichzelf niet kan bedwingen’, ‘haar in seksschandalen wegzinkende man’, ‘een groot varken’, ‘seksueel roofdier’, ‘een souteneur’, ‘het beest’, ‘een zieke man’ en ‘de baviaan’. Nafissatou Diallo wordt daarentegen ‘een bescheiden en hardwerkende alleenstaande moeder’ genoemd. Nafissatou Diallo neemt daarentegen vaker de rol aan van slachtoffer, ook al werd DSK uiteindelijk niet veroordeeld en de zaak geseponneerd. Door deze visie klinkt tevens de kritiek op seksistisch geweld in het algemeen en ‘de mannelijke dominantie’ in de samenleving door. Deze ideologie werd vaak opgespoord en vooral in de achtergrondverhalen, reportages, interviews, portretten en opiniestukken benutten de auteurs hun journalistieke ruimte om openlijk over deze problematiek te debatteren. De tegenstellingen in de naamgeving en referentie nemen de heersende man-vrouwverhoudingen in de samenleving onder de loep nemen en ze worden bekritiseerd. Al met al legt de berichtgeving van *De Morgen* op dit gebied een heldere beeldvorming aan de dag.

Een belangrijke bevinding in de analyse van de overige actoren laat zien dat de uitspraken van advocaten, rechters en andere personen die vanuit hun rechtsambt met de zaak verbonden zijn vaak worden geciteerd in hun verdediging. Deze citaten blijken een uiterst intelligente en veilige/verantwoorde manier te zijn om standpunten en ideologie over te brengen op de lezer. De journalist lijkt daarmee een zekere afstand van de tekst te nemen, maar kan tegelijkertijd toch zijn (mogelijke) vooringenomenheid en eigen ideeën/ideologieën over de zaak door laten schemeren.

De portretten over Anne Sinclair nemen ten slotte ook een prominente rol in in het geheel aan artikelen. Enerzijds wordt de vrouw omschreven als een onafhankelijk opererende entiteit in haar rol als journaliste met een onkreukbare reputatie en anderzijds dient zich het beeld van een vrouw aan die slachtoffer werd van de affaires van DSK. De artikelen suggereren dat de beschuldigingen aan het adres van haar toenmalige man een behoorlijke schaduw hebben geworpen op haar vlekkeloze carrière. De berichtgeving geeft daarmee aan dat de reputaties van DSK, Nafissatou Diallo en Anne Sinclair het meeste hebben geleden onder deze affaire.

Voor wat betreft de journalistiek genres: ze komen allemaal aan bod in de artikelen van *De Morgen*. De genres zijn verspreid over het hele corpus met tweeëndertig korte berichten, drieëntwintig

lange berichten, vijf reportages, zes portretten, twee verslagen, één diepte-interview en vier commentaar/opiniestukken.

6.3 Algemene inzichten over berichtgeving en beeldvorming

Overeenkomstig de literatuur over de verhoudingen tussen media en politiek betuigen de meest centrale resultaten dat De Morgen actief meehelpt aan het vormen van een politiek discours. Op basis van de resultaten en conclusies kan echter niet enkelzijdig positief of negatief geantwoord worden op de vraag of er voor dit corpus sprake is van de vervaging van traditionele grenzen tussen entertainment en nieuws, dat eerder in deze masterproef verscheen onder de term 'infotainment'. De resultaten staan niet toe antwoord te geven op een vraag die breder onderzoek vergt.

Of de inhoudelijke politieke patronen verschillen doordat het redactioneel beleid van nieuwsorganisaties varieert, is moeilijk vast te stellen zonder een vergelijkende analyse. Daar dit onderzoek zich enkel toelegt op één onderzoekseenheid kunnen de verschillen in politieke patronen tussen nieuwsorganisaties niet worden getoetst.

6.4 Interessante bijkomendheden over de geleden imagoschade

Het is opvallend dat de literatuurstudie bewijst dat er bij seksschandalen niet per se strafbare feiten worden gepleegd. Gezien de juridische afhandeling van de zaak moet daar formeel van uit worden gegaan; er is immers een schikking getroffen met het vermeende slachtoffer. Uit de resultaten blijkt echter wel duidelijk dat de vermeende handelingen sterk veroordeeld worden. Ondanks dat er geen feitelijk juridische veroordeling plaatsvond, gaat de krant niet uit van DSK's onschuld.

Een ander belangwekkend gegeven is dat seksschandalen kunnen ingezet worden om de geloofwaardigheid te testen van mensen die op het punt staan een politieke leidersfunctie te gaan innemen en juist die informatie kan uitgerekend op de DSK-affaire toegepast worden. Toen DSK in opspraak kwam was hij presidentskandidaat voor de verkiezingen in Frankrijk (2011). Er gaan dan ook aan zijn kant van het politieke midden (de socialistische PS) stemmen op dat de aanklacht tegen hem georkestreerd werd door zijn politieke tegenstander(s) (Nicolás Sarkozy). Ook deze 'complottheorie' komt aan bod in het corpus.

Zijn politieke carrière en in het bijzonder zijn kandidaatschap voor de presidentsverkiezingen in Frankrijk, werden in één klap vermorzeld. De elementen hypocrisie en belangenverstrengeling worden dan ook in verband worden gebracht met de zaak. Niet zozeer de DSK-affaire bij aanvang, maar wel de beschuldigingen van pooierschap gingen gepaard met belangenverstrengeling. DSK zou deel hebben uitgemaakt van een prostitutienetwerk dat gefinancierd werd door andere politici aan wie hij bijvoorbeeld werkgerelateerde gunsten verleende. Door de aanvankelijke affaire en de

onderliggende overtredingen pakte de affaire voor DSK dus wel rampzalig uit. Verder is het belangrijk te vermelden dat de data bewijzen dat het politieke schandaal gepersonaliseerd werd. Actoren en informatie uit privélevens van personen werden aangevoerd in de verdediging van meerdere partijen. Dit verschijnsel wordt ook wel zelfprestatie genoemd.

Ten slotte is het veelzeggend dat de bekendmaking van een buitenechtelijke affaire niet fataal hoeft uit te pakken voor de carrière van een politicus, tenzij hypocrisie en belangenverstrengeling in verband worden gebracht met de zaak. En dat blijkt in de berichtgeving over de DSK-affaire het geval te zijn. Niet zozeer de inbeschuldigingstelling van DSK, maar wel de latere beschuldigingen van pooierschap gingen gepaard met belangenverstrengeling. DSK zou deel hebben uitgemaakt van een prostitutienetwerk dat gefinancierd werd door andere politici aan wie hij bijvoorbeeld werkgerelateerde gunsten verleende. Het seksschandaal legt daarmee ook andere informatie over de (politieke) kringen waarin hij verkeerde bloot.

6.5 Beleidslijnen voor bijkomend onderzoek

De literatuurstudie van dit onderzoek stelt dat de inhoudelijke politieke patronen tussen nieuwsorganisaties kunnen verschillen doordat het redactioneel beleid van nieuwsorganisaties varieert. Deze studie kan niet toetsen of dat het geval is omdat het zich toelegt op één onderzoekseenheid. Bij verder onderzoek omtrent dit thema kan er daarom gedacht worden aan het uitbreiden van de onderzoekseenheden en het toepassen van een vergelijkende analyse (bijvoorbeeld twee of meer kranten en mogelijk audiovisuele media). Dit zou bredere resultaten voort kunnen brengen.

Daarnaast zou het ook interessant kunnen zijn om, in tegenstelling tot deze studie, framingtheorie toe te passen. Dat zou de studie een andere invalshoek geven en bovendien zou daarmee de perceptie van een dergelijk schandaal kunnen worden getoetst. Ook in zulk onderzoek zouden dan de culturele verschillen in interpretatie meegenomen kunnen worden.

Een laatste belangrijke kanttekening betreft de culturele beperkingen in deze analyse, in de zin dat dit schandaal ook in Franse media werd weergegeven en hiernaar is geen onderzoek gedaan. Een vergelijkend onderzoek tussen bijvoorbeeld Franstalige en Nederlandstalige kranten kan inzicht bieden in de verschillen en overeenkomsten in de berichtgeving en wellicht interessante resultaten voortbrengen in dit onderzoeksdomein. In Frankrijk zijn er bijvoorbeeld juridisch afdwingbare beperkingen op de vrijheid van de pers om verslag te doen over het privéleven van een politicus. Er moeten dus met zekerheid wel verschillen zijn in de verslaggeving over een dergelijk schandaal.

7. Literatuurlijst

- AJ (8 mei 2015). De Morgen is sterkste stijger in digitale abonnees. Geraadpleegd via:
<http://www.demorgen.be/economie/de-morgen-is-sterkste-stijger-in-digitale-abonnees-b69adc36/>
- Baym, G. (2009). Infotainment. The international encyclopedia of communication. In: W. Donsbach (Ed.), *Blackwell Reference Online*. Oxford: Blackwell Publishing.
- BDC (30 januari 2015). De Morgen verkoopt meeste digitale abonnementen van alle Vlaamse kranten. *De Morgen*. Geraadpleegd via: <http://www.demorgen.be/tvmedia/de-morgen-verkoopt-meeste-digitale-abonnementen-van-alle-vlaamse-kranten-b56a1f34/>.
- Belga (28 november 2014). De Morgen groeit in dalende krantenmarkt. *De Morgen*. Geraadpleegd via
<http://www.demorgen.be/tvmedia/de-morgen-groeit-in-dalende-krantenmarkt-b3036d28/>
- Bennett, W.L. & Entman, R.M. (2001). Mediated politics: An introduction & communication in the future of democracy: a conclusion In: W.L. Bennett, & R.M. Entman (Eds.), *Mediated politics: communication in the future of democracy* (pp. 1-32, 468-480). New York: Cambridge University Press.
- Corner, J. (2003). Mediated persona and popular culture. In J. Corner & D. Pels (Eds.), *Media and the restyling of politics: consumerism, celebrity and cynicism* (pp. 67-84). London: Sage.
- Corner, J. (2003). Figuur 2, p.73. Political Persona and Spheres of Action. . In J. Corner & D. Pels (Eds.), *Media and the restyling of politics: consumerism, celebrity and cynicism* (pp. 67-84). London: Sage.
- D'Angelo, P. & Esser, F. (2014). Metacoverage and mediatization in U.S. presidential elections: A theoretical model and qualitative case study. *Journalism Practice*, 8(3), 295-310. doi:
10.1080/17512786.2014.889446
- Delli Carpini, M. X. & Williams, B.A. (2001). Let Us Infotain You: Politics in the New Media Environment. In: W.L. Bennett & R.M. Entman (Eds.), *Mediated Politics: Communication in the Future of Democracy* (pp: 160- 181). New York: Cambridge University Press.
- De Schryver, J., Haeseryn, W. & Rutten, G. (2012). *Handboek spraakkunst*. Brussel/Nijmegen: Plantyn Mechelen.

- De Voogt, S. (2 februari 2015). Rechtzaak tegen 'DSK' over pooierschap begonnen. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/02/rechtzaak-tegen-dsk-over-seksfeesten-begonnen>.
- Fairclough, N. (2001). Critical discourse analysis as a method in social scientific research. In: R. Wodak & M. Meyer, *Methods of Critical Discourse Analysis* (pp. 122-136). doi.10.4135/9780857028020.n5. Londen: Sage Publications.
- Fairclough, N. (1989). Critical discourse analysis in practice: description & critical discourse analysis in practice: interpretation, explanation, and the position of the analyst. In: *Language and Power* (pp. 109-140). New York: Longman Londen.
- Fowler, R. (1991). Analytical tools: critical linguistics. Language in the news. *Discourse and Ideology in the Press* (pp. 66-87). Londen: Routledge.
- Fuentes Morales, C., G. 2008. The discursive construction of intercultural education in the Mexican indigenous context. (*Doctoral Dissertation*). 29:30. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- Kils, H. (26 maart 2012). Strauss-Kahn formeel beschuldigd van pooierschap in prostituee-affaire. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/03/26/strauss-kahn-formeel-beschuldigd-van-pooierschap-in-prostituee-affaire>.
- Kools, I. & Leterme, J. & Seis, J. & Van Cauwenberge, A. (2015). *Mediaconcentratie in Vlaanderen*. Brussel: Vlaamse Regulator voor de Media. Geraadpleegd via <http://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/over-vmr/rapporten/2015/rapport-mediaconcentratie>.
- Lams, L. (2010). Reconnecting theories of languages pragmatics and critics on logocentric methodological approaches to media discourse analysis. *The Romanian Review of Political Sciences and International Relations*., Volume: 1, pp: 94-110.
- Leisure, J.T. (7 mei 2011). USA to DSK: "WHOOOPSIE!". <http://streetcarnage.com/blog/usa-to-dsk-whoopsie/>
- Matthes, J. (2012). Figuur 1, Input-Output-Analysis, p. 255. The design of the interdisciplinary research project. Framing Politics: An integrative approach. *American Behavioral Scientist*, 56 (3), 247-259. doi: 10.1177/0002764211426324.
- Matthes, J. (2012). Framing politics: An integrative approach. *American Behavioral Scientist*, 56 (3), 247-259.

doi: 10.1177/0002764211426324.

Meyer, M. & Wodak, R. (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Londen: Sage.

Page, B.I. (1996). Conclusion: Successes and Failures of Mediated deliberation. In: *Who deliberates? Mass media in Modern Democracy* (pp. 106-134). Chicago: University of Chicago Press.

Richardson, J.E. (2006). *Analysing texts: Some concepts and tools of linguistic analysis. Analysing newspapers: an approach from Critical Discourse Analysis* (pp. Londen: Palgrave Macmillan.

Saguy, A. (2002). Sexual harassment in the news: The United States and France. *The Communication Review*, 5 (2), 109 – 141. doi: 10.1080/10714420212478.

Schneider, C. (4 juli 2011). DSK Affair: On top of the world.
<http://www.voxeurop.eu/en/content/cartoon/756281-top-world>

Strauss-Kahn vervolgd voor souteurschap (27 juli 2013). *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via
<http://www.nrc.nl/handelsblad/2013/07/27/strauss-kahn-vervolgd-voor-souteurschap-1276934>.

Strömbäck, J. & Esser, F. (2014). Introduction: Making sense of the mediatization of politics. *Journalism Practice*, 8 (3), 245- 257. doi: 10.1080/17512786.2014.889441.

Thompson, J.B. (2000). Sex scandals in the political field. In: *Political scandal: Power and visibility in the media age* (pp. 119- 143). Cambridge: Cambridge Polity Press.

Van Dijk (2001). Multidisciplinary CDA: A plea for diversity. In: R. Wodak, & M.Meyer (Eds.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. (pp. 95-119). doi.10.4135/9780857028020.n5. Londen: Sage.

Vermaes, P. (3 februari 2015). Zo zit het seksschandaal van topbankier DSK in elkaar. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd via <http://www.nrc.nl/nieuws/2015/02/03/wist-dsk-wat-voor-vlees-hij-in-de-kuip-had>.

Wikipedia (30 december 2015). Dominique Strauss-Kahn. Geraadpleegd via
https://nl.wikipedia.org/wiki/Dominique_Strauss-Kahn.

Wodak, R. & Meyer, M. (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis* (pp. 1-13, 95-118). doi.10.4135/9780857028020.n5. Londen: Sage Publications.

Wodak, R. (2001). What CDA is about. In: R. Wodak & M. Meyer (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis* (pp. 1-13). doi.10.4135/9780857028020.n5. Londen: Sage.

8. Overzicht van artikelen

Bijlage 1 'DE INBESCHULDIGINSTELLING'

N°	TITEL	AUTEUR	DATUM	GENRE
DIS1	Aanklagers twijfelden eerder al aan betrouwbaarheid van slachtoffer	VK	04/07/2011	Lang bericht
DIS2	DSK: 'Elke dag heb ik spijt van deze morele fout'	Lode Delputte	19/09/2011	Diepte-interview
DIS3	DSK klaagt kamermeisje aan	Koen Vidal	16/05/2011	Kort bericht
DIS4	Kamermeisje start civiele rechtszaak tegen DSK	Sara Vandekerckhove	09/08/2011	Kort bericht
DIS5	New Yorkse kamermeisjes krijgen panic button	Onbekend	09/02/2011	Kort bericht
DIS6	Prostitutiezaak Strauss-Kahn gaat door	Ariejan Korteweg	20/12/2012	Lang bericht
DIS7	Van businessclass naar de cel: wat DSK precies zei, woord voor woord	VK, Agence France-Presse	18/06/2011	Reportage

Bijlage 2 'HET PROCES'

N°	TITEL	AUTEUR	DATUM	GENRE
HP1	Aanklacht tegen Strauss-Kahn stort in	Maarten Rabaey	02/07/2011	Lang bericht
HP2	Burgerlijke rechtszaak DSK gaat door	Onbekend	02/05/2011	Kort bericht
HP3	Confrontatie op til tussen DSK en schrijfster Banon	Onbekend	28/09/2011	Kort bericht
HP4	DSK betaalt 4,6 miljoen zwijggeld	EPA	01/12/2012	Kort bericht
HP5	DSK: 'Callgirls? Ik weet van niks'	Onbekend	22/02/2012	Reportage
HP6	DSK geconfronteerd met Banon	VK	31/09/2011	Kort bericht
HP7	DSK nu ook verhoord in zaak-Banon	Onbekend	13/09/2011	Kort bericht
HP8	DSK ontspringt ook in Frankrijk de dans	Agence France-Presse	14/10/2011	Kort bericht
HP9	DSK verdacht van souteneurschap	Lode Delputte	28/03/2012	Kort bericht
HP10	DSK wil opnieuw gehoord worden in Belgische prostitutiezaak	Onbekend	12/11/2011	Kort bericht
HP 11	DSK wil opnieuw gehoord worden in prostitutiezaak Carltonhotel	VK	14/11/2011	Kort bericht

HP12	Frans gerecht seponeert klacht tegen Strauss-Kahn	Lode Delputte	14/10/2011	Lang bericht
HP13	Journaliste Tristane Banon verhoord in DSK-zaak	Belga	12/07/2011	Kort bericht
HP14	Nog zwaardere klacht tegen DSK	Douglas De Conicnk	05/05/2012	Kort bericht
HP15	Onderzoek naar betrokkenheid Strauss-Kahn bij groepsverkrachting	Onbekend	22/05/2012	Kort bericht
HP16	Procureur weigert zich terug te trekken uit zaak DSK	Jutta Polfliet	08/07/2011	Lang bericht
HP17	Strauss-Kahn dient klacht in tegen 'lasterlijke' Franse journaliste	Barbara Debusschere	05/07/2011	Lang bericht
HP18	Terugkeersscenario Strauss-Kahn verdeelt Fransen	Barbara Debusschere	04/07/2011	Lang bericht
HP19	'Toegegeven, hij ging er met grote waardigheid mee om'	Newsweek	18/06/2011	Reportage
HP20	Tristane Banon rekt af met baviaan	Ariejan Kortweg	15/10/2011	Lang bericht
HP21	Zaak-DSK: parket Rijsel ontkent seponering	Lode Delputte	24/09/2012	Kort bericht

Bijlage 3 'NAFISSATOU DIALLO'

N°	TITEL	AUTEUR	DATUM	GENRE
ND1	Advocaat kamermeisje DSK: 'OM wil aanklachten intrekken'	Bjorn Maeckelbergh	22/08/2011	Kort bericht
ND2	Advocaat vraagt verhoord van ex-minnares DSK	Agence France-Presse	29/08/2011	Kort bericht
ND3	Familie van DSK-kamermeisje: 'Ze is bescheiden, hardwerkend en diepgelovig'	Anne Barnard	15/06/2011	Portret
ND4	'Ik wil dat Strauss-Kahn de gevangenis ingaat'	Lode Delputte	29/07/2011	Reportage
ND5	Kamermeisje DSK 'huilt nog elke dag'	Agence France-Presse /Belga	29/06/2011	Kort bericht
ND6	Kamermeid DSK wel degelijk verkracht	Lode Delputte	18/08/2011	Lang bericht
ND7	'Paris Match' publiceert foto's van slachtoffer Dominique Strauss-Kahn	Jutta Polfliet	11/06/2011	Kort bericht

Bijlage 4 'DE VRIJLATING'

N°	TITEL	AUTEUR	DATUM	GENRE
DV1	'Dit is het einde van een vreselijke beproeving'	Lode Delputte	24/08/2011	Lang bericht
DV2	Dominique Strauss-Kahn voorlopig op vrije voeten	Bjorn Maeckelbergh	23/08/2011	Lang bericht
DV3	DSK kan weer kandidaat-president worden	Ariejan Kortweg	02/07/2011	Lang bericht
DV4	DSK is weer een vrij man	Onbekend	24/08/2011	Kort bericht
DV5	DSK op vrije voeten	Maarten Rabaey	02/07/2011	Lang bericht
DV6	Parti Socialiste 'niet tegen terugkeer DSK'	Barbara Debusschere	05/07/2011	Kort bericht
DV7	Strauss-Kahn is opnieuw (even) een vrij man	Belga	23/02/2012	Kort bericht
DV8	Vermeende pooier DSK komt vrij zonder voorwaarden	Douglas De Coninck	11/01/2012	Kort bericht
DV9	Vrienden van DSK-pooier Alderweireld zamelen geld in voor borgtocht	Douglas De Coninck	01/12/2011	Kort bericht

Bijlage 5 'MEDIA-AANDACHT RONDOM DE ZAAK'

N°	TITEL	AUTEUR	DATUM	GENRE
MRZ1	Anne Sinclair	Lode Delputte	03/11/2012	Portret
MRZ2	Anne Sinclair zet DSK uit hun flat	Lode Delputte	30/06/2012	Kort bericht
MRZ3	Biografie legt seksaffaires van Dominique Strauss-Kahn bloot	VK	02/12/2011	Lang bericht
MRZ4	'Dat sommige feministes in mij ontgoocheld zijn, is hun probleem'	Barbare Debusschere	20/01/2012	Portret
MRZ5	De Belgische hoertjes voor DSK	Douglas De Coninck	05/11/2011	Lang bericht
MRZ6	De deugd van het dubbelleven	Arnon Grunberg	05/11/2011	Commentaar/ opiniestuk
MRZ7	De machtige muze van een rokkenjager	Ariejan Kortweg	04/07/2011	Portret
MRZ8	Depardieu speelt hoofdrol in film over affaire DSK	VK	06/02/2012	Kort bericht
MRZ9	Depressieve Strauss-Kahn wil zich laten behandelen	Onbekend	15/11/2011	Kort bericht
MRZ10	De smsj'jes van DSK: 'Wie heb je in je bagage zitten?'	Onbekend	19/11/2011	Portret
MRZ11	Dominique Strauss-Kahn dient klacht in tegen 'Le Monde'	Lode Delputte	28/03/2012	Kort bericht
MRZ12	DSK-bom duwt Franse vrouwen in de verdediging	Barbara Debusschere	05/07/2011	Lang bericht

MRZ13	DSK ging tijdens weekend van verkrachting drie keer vreemd	Jutta Polfliet	19/07/2011	Verslag
MRZ14	DSK is heel misschien onschuldig, verkrachting mag dat nooit zijn	Clementine Autain	05/07/2011	Lang bericht
MRZ15	DSK mogelijk slachtoffer van politiek complot	Ayfer Erkul	28/11/2011	Lang bericht
MRZ16	DSK: 'Seksschandalen zijn georkestreerd door Sarkozy-aanhang'	Barbara Debusschere	28/04/2012	Kort bericht
MRZ17	Een mea culpa: et alors?	Lode Delputte	20/09/2011	Lang bericht
MRZ18	Echtpaar Strauss-Kahn klaagt media en adviseur Sarkozy aan	Ariejan Korteweg	24/11/2011	Lang bericht
MRZ19	Europarlementsleden nodigen DSK uit naar Brussel	Emmanuel Vanbrussel	09/01/2012	Kort bericht
MRZ20	Frankrijk drukt DSK aan de borst	Ariejan Korteweg	05/09/2011	Lang bericht
MRZ21	Geruchtenmolen DSK op hol	Barbara Debusschere	06/07/2011	Kort bericht
MRZ22	'Geweld is zijn handelsmerk'	Ariejan Korteweg	24/12/2011	Reportage
MRZ23	Het ABC van de zaak DSK	H. van Looveren	09/07/2011	Lang bericht
MRZ24	'Het gaat ons niet aan of ze nog verliefd is op DSK. Dat zei Anne Sinclair, en dat beviel me wel'	Ilse Degryse	28/01/2012	Commentaar/ opiniestuk
MRZ25	Iedereen wil praten over Dominique Strauss-Kahn	Ariejan Korteweg	20/07/2011	Lang bericht
MRZ26	Prostituees hadden seks met DSK in Brussel en Menen	Ronald Meeus	21/11/2011	Verslag
MRZ27	Scheiden of slikken. Leugens van DSK stellen Anne Sinclair voor pijnlijk dilemma	Lode Delputte	18/11/2011	Portret
MRZ28	Slettenmars voor kamermeisjes	Eva Brems en Meyrem Almaci	04/07/2011	Commentaar/ opiniestuk
MRZ29	Souteneur	Hugo Camps	22/02/2012	Commentaar/ opiniestuk
MRZ30	Strauss-Kahn neemt afscheid van IMF	Jutta Polfliet	31/08/2011	Kort bericht
MRZ31	Vrouwenmagneet	Barbara Debusschere	22/02/2012	Commentaar/ opiniestuk